

Árnyékpostai
 224713/939.
 10. Telefon: 2-61. Előfizetési árak:
 Havonta 110, negyedévre 320, fél-
 évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldi-
 ről: Havonta 2, negyedévre 6,
 félévre 12, egészévre 20 dollár. Hír-
 adások díjazás szerint. Az „Új
 KELET” az erdélyi és bánági zsidóság
 egyetlen politikai napilapja.
 Cikkeink utányomását csak a for-
 rás megjelölésével engedjük meg.

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej
 Csütörtök, 1937. január 21.
 5697. EV. XX. ÉVF.
 SEBATH 9. 16. SZAM

Az egyetlen év

Két érdekes hírt is láthat az olvasó lapunk hasábjain.
 Az egyikben arról van szó, hogy egy lengyel egyetemi tanár rávilágított a maramuresi havasok kérdésére. Egyszerű eszközökkel kimutatta, hogy a maramuresi havasoknak alig 10 százaléka van a zsidó tőke kezében.
 Tíz százalék.

Nem sok, tekintve hogy Maramures megye lakosságának negyven százaléka zsidó. Jóval alul van tehát mindenféle numeruson, legyen az clauzus, vagy proporcionalis, vagy akár valachicus. Egyszerűen csak tíz százalék.

Eddig erről a kérdéssel csak szavakat hallottunk: hogy a szipolyozó zsidó tőke megparintotta magának a havasokat és minden román pásztor a zsidók hübérese. A zsidóké a tehén, a tej és a vaj, a zsidóké minden eszténa, stb.

Ezekre a szavakra csak egyetlen érv van. Azt sem belföldi tudós mondotta, mert azok a belföldi „tudósok”, akik eddig Maramuresban jártak, éppen azért mentek Maramuresbe, hogy az igazságok pontosan az ellenkezőjét állapítsák meg.

Ez az érv: 10 százalék.

A frázisok puffogtatására általában az egyetlen érv a statisztika.

Ezért van az, hogy egyáltalában nem remélünk meg a második hírtől. Attól a „feyezetőzéstől”, hogy nyilvánosságra hozzák a magánvállalatok nemzetiségi statisztikáját. Allunk elébe.

Mert ha az a nemzetiségi statisztika igazán statisztika és valóban az igazi számok igazi logikájával akar beszélni, akkor olyasmiről derül ki, ami az antiszemita apostolok számára egyáltalában nem lenne kedvező. Hamar szét lehetne zúzni minden hazug érvet, ha igazi statisztika akadna. A számok éppen úgy tudnának itt is beszélni, mint a maramuresi havasok esetében.

Eppen ezért örülünk a nemzetiségi statisztikának. Végre: hazugságok helyett számokat kapunk.

Kérdés azonban, hogy milyen számokat. Az ipar és kereskedelmi minisztérium élén dr Pop Valér áll, akinek legutóbbi törvényhozási ténylegése nem tuiságosan biztató számunkra.

De ha a számok a valódiak lesznek, nem lesz okunk sokat aggódni miattuk. Ha nemcsak azokat a vállalatokat fogja felsorolni, amelyekben zsidók és kisebbségek az alkalmazottak, hanem azokat is, ahová soha kisebbségi be nem teheti a lábát, akkor állunk elébe a statisztikának.

Ami azonban, sajnos, nem azt jelenti, hogy a statisztika meg fogja gyógyítani a zsidóellenes uszításban megtevélyedett emberek ezreit.

Az antiszemita agitációnak nincsenek ilyen szempontjai. Eddig is olyan érvekkel operált, amilyenekkel tudott, ezentúl is azt fogja tenni.

Ez az agitáció nem az ész, hanem a sötét ösztönök uralma alatt áll.

Es az ösztönöket nem lehet statisztikával gyógyítani. Az ösztönök gyógyításához az orvosnak kell a tömegnevelés...

Ami sokkal nehezebb feladat, mint üres jelszavakkal dobálózni, a legkisebb ellenállásra képes kisebbség, a zsidóság terhére.

A lengyel külügyminiszter „kritikája”

Nem kétséges, hogy Beck őrnagyot, Lengyelország külügyminiszterét Londonban oktatták ki arra, hogy mily „szükszababott” Palesztina befogadó képessége. Londonból hozta magával azt a szellemet a lengyel külügyminiszter, amelyet a sejm költségvetési vitájában képviselt, amikor kijelentette, hogy Palesztinára nem lehet nagyon számítani a zsidó kivándorlási mozgalom levezetésénél.

Beck külügyminiszter sohasem járt még Palesztinában, nem is ismeri az ottani viszonyokat, amelyek őt csak abból a szempontból érdeklik, hogy hány zsidót lehetne Palesztina révén Lengyelország nyakáról leakasztani.

A lengyel külügyminiszter eddig az angol kormányt és a Népszövetséget ostromította kritikájával a zsidó kivándorlás ügyében és nem egyszer tett nagyhangú kijelentéseket abban az irányban, hogy kormánya min-

„Angliának nem érdeke, hogy Spanyolországban bizonyos jobb- vagy baloldali kormányzat alakuljon”

Eden hatalmas külpolitikai beszéde az angol alsóházban. „Téved, aki azt hiszi, hogy a polgárháború után valamelyik európai hatalom megvetheti a lábát Spanyolországban”

London, január 20. (Rador.) Az alsóház tegnapi ülésén Eden külügyminiszter beszámolt a nemzetközi helyzetéről. Aki azt hiszi, — mondotta — hogy a spanyolországi polgárháború után valamelyik európai hatalom ottan megvetheti lábát és kezébe veheti Spanyolország kormányzását, vagy külpolitikájának irányítását, az keserűen csalódik.

Anglia érdekei nem kívánják, hogy Spanyolországban bizonyos jobb- vagy baloldali kormányzat legyen.

Az angol kormány első gondja arra irányul, hogy a spanyol viszály ne terjedjen túl az ország határain, továbbá, hogy Spanyolország területi integritása és függetlensége tiszteletben tartassék. Ami az általános nemzetközi helyzettel illeti, Anglia általános rendszabályozásra törekszik az európai politikában és célja a Népszövetség megerősítése. A politikai feszültséget enyhítését és a gazdasági együttműködést kell megvalósítani. Németországot illetően, Eden megállapította, hogy annak szerepe és jövője az egész világ főgondját képezi. Tudni kell, hogy haladunk, Németországnak olyan utat kell választania, mely dönteni fog nemcsak a saját, de Európa sorsáról is. Ha az Európával való teljes és egyenlő együttműködést választja, nincs senki Angliában, ki ne segítené ebben. Azonban a fegyverkezéseket csökkenteni kell a feltétlenül szükséges mennyiségre és olyan nemzetközi szervezettel kell elfogadni, mely a különböző viszályokat a népszövetségi alapokmányok megfelelően és mindenki javára oldja meg. Az alsóház hosszasan és melegen ünnepelte Edent beszédéért. A külügyminiszter után Attlee őrnagy, munkaspárti vezér szólalt fel, majd Sinclair szabadalvópárti helytelenítette a kormány magatartását. Ezután az ülést berekesztették.

A mai angol lapok kedvező fogadtatásban részesítik Eden tegnapi alsóházi beszédét. A Times szerint Eden politikája, nemcsak a kormányé, de az egész angol

népé s az egyedül felel meg tradíciójának. Angliának egyetlen érdeke van, hogy a háború ne terjedjen át máshová és hogy Spanyolország politikai és területi függetlensége megőriztessék.

Eden tegnapi alsóházi beszédét igen kedvező fogadtatásban részesítik a francia lapok is.

Franco rádióbeszéde

A DNE jelenti, hogy a valenciai „Radio National” új adóállomás felavatása alkalmával Franco tábornok beszédet intézett a spanyol hallgatókhoz, de egyúttal a világhoz is. A nemzeti mozgalom — mondta Franco tábornok — elutasítja a szabadság, egyenlőség és testvériség divatjainak fogalmait, amelyek eddig nem jelentettek mást, minthogy az állam szervei-
 nek beleegyezésével megölhetted politikai ellenfeledet. Az új Spanyolország szent kötelességének tartja a munkás- és közép- osztályok védelmét a nemzeti öntudat és hit szabadság és harcol a szabad és nagy Spanyolországért. Az új Spanyolországot megszabadítjuk a marxista kényuralom utolsó maradványaitól is. A nép állama lesz, amelyből a liberálisizmus és demokrácia szerencsétlen eszményei végképp eltűnnek. Az Új-Spanyolország sorsát intéző emberek mindig szoros összeköttetésben voltak a dolgozó néppel és a katonákkal. Ők szembeállítják a keresztény Spanyolország hitét a kommunista vad gyűlöletével minden iránt, ami vallás.

Franco tábornok ezután azon spanyolokhoz intézett szót, akik a kormányerők oldalán harcolnak és felszólította őket, pártoljanak át a felkelőkhez, akik től nincs mit tartaniuk. A közönséges gyilkosokat mégis rendes törvényszékek elé állítják. A tábornok végül a rágalmozókra válaszolt és köszönetet mondott mindazon népeknek, amelyek meg tudják érteni „a szent harcot”, amit a nemzeti Spanyolország vív a kommunizmussal.

ment meg fog tenni annak érdekében, hogy Anglia liberálisabb bevándorlási politikát folytasson Palesztinában.

Ugyátsz azonban, hogy londoni látogatása során az angol diplomácia értésére adta Beck urnak, hogy a felújított lengyel-angol barátság érdekében jó volna, ha felhagyna Anglia Palesztina-politikájának kritikálásával.

A lengyel külügyminiszter szót fogadott. Ténylegesen abbahagyta a mandatórius hatalom politikájának bírálatát és mert a másik oldalról citanácsolták, most a cionisták ellen fordult kritikájával, azon a címen, hogy azok állítolag nem fordítanak elegendő figyelmet a Palesztinán kívüli zsidó kivándorlási problémákra.

A különbség mindössze annyi, hogy amikor a mandatórius hatalom szűkkeblű bevándorlási politikáját kritizálta Beck ur, valószínűleg beszélt, míg a cionisták fejére olvasott vád valótlan.

A lengyel cionisták például a legmesszebbmenő aktivitást fejtették ki mindazon mozgalmakban, amely a zsidó kivándorlás megszervezésére irányult és amelyeknek sen-

milyen kapcsolatuk nem volt Palesztinával.

A cionista szervezet volt az első, amely legjelesebb kolonizációs szakértőjét küldte Argentínába Arthur Ruppin személyében. Tehát nem a cionistákon mulik, hogy Palesztinán kívül még mindig nem találtak a zsidók más bevándorlási területre. Nem a cionisták büne, hogy még mindig nem tudnak válaszolni a zsidó testületek a kivándorolni akaró tömegek azon kérdésére, hogy hová menjenek.

A cionisták örömmel vennék, ha Lengyelország és a többi kormányok ugyanazzal az energiával lépének fel új bevándorlási területek megnyitása érdekében, mint amilyen lendülettel szónokolnak az országalkban élő zsidók kivándorlásának szükségességéről.

Ettől eltekintve pedig a zsidó álláspont cionista és nemcionista részről egyaránt változatlan marad: folytatni kell a bevándorlási lehetőségek fokozására irányuló törekvéseket palesztinai és nempalesztinai relációban egyaránt, de a lengyelországi zsidókérdés nem Palesztinában és nem Argentínában, hanem Lengyelországban vár megoldásra.

A spanyol zsidóság fénykora

Ira: Leon Berman

Mig a megdőbönt világ teljes szívből óhajtja, hogy vége szakadjon már annak a polgárháborúnak, amely egy és ugyanazon nemzet fia között indult meg, lehetetlen nem kimondhatatlan buval gondolni mindazon felfordulásokra, amelyek régmúlt idők óta ugyszólván szakadatlanul izgalomban tartják azt a nagy darab földet, melynek neve Spanyolország. Igaz, hogy ami a zsidókat illeti, a mostani spanyol drámában nem játszik szerepet a zsidókérdés, mert zsidók ma már elenyészően kevés számban laknak ott. Azonban ha a gondviselés a 16. század óta más országok felé is irányította a spanyol zsidókat, érdekes felidézni, hogy mily kiváló szolgálatoikat tettek annak a földnek a közepkorban és a reneszánsz hajnalán, hogy mekkora részt vettek a spanyol civilizációban és nemzeti prosperitásában és milyen odaadással szolgálták hazájukat és a különböző uralkodókat.

Hosszu, hosszú idővel a kereszténységnek Európában való megjelenése előtt a palesztinai héberék tömegesen telepedtek le a spanyol partvidéken. A legenda szerint Adoniram, Salamon király kiküldöttje a félszigetre jött, hogy valamely küldetésben eljárjon, de ott érte utól a halál. A 15. században még mutogatták Sagontában azt a sirt, ahol a kiváló judeai zsidó namvai pihenek. Egy másik monda arról szól, hogy Toledo városát a Nabukodonozor által ostromlott Jeruzsálemből menekült héberék alapították. Mindenesetre a legnagyobb valószínűséggel állítható, hogy az első század vége felé már laktak zsidók Spanyolországban, akik az ország többi lakóival együtt megismerték a római gyarmatosítás változatoságait, a barbárok (gótok és vizigóthok) betöréseit, az arabok hódító hadjáratait és végül a keresztény térhódítást.

Az arab hódításig kevésbé ismert a történetük: természetesen tudjuk, hogy milyen törvények szerint éltek, de nem ismerjük közelebbi életmódjukat, sem hivatalos képviselőiket. Csupán III. Abderramas, Kordova nagy kalifája, akinek neve kimagaslik a többi kalifák közül, kezd velük foglalkozni. Ennek az uralkodónak bizalmi embere volt a tudós Chasdai ibn Saprut, aki 915 és 970 között élt. Általános műveltsége révén Chasdai gyorsan ismertté tette nevét a nagy görög orvosok műveinek arab fordításával és rétermettsége következtében udvari-orvosi kinevezést kapott. Nemsokára pénzügyminiszternek tette meg a kalifa, majd rábízta a külügyek vezetését. János püspök, a német császár követe, akivel megismerkedett, kijelentette, hogy sohasem találkozott pályája alatt oly nagy műveltséggel rendelkező követtel, mint Chasdai. Aki közéleti működése ellenére sem hanyagolta el vallását, amelyhez mindig hű maradt és amelynek olyan tudása volt, hogy egyik alapítója lett a kordovai rabbiközlöknek. Diplomáciai működésében, Ibrahim ibn Jacob volt a segítőtársa, aki az első kezdetek után, mint ő is, sikerrel gyakorolta az orvosi hivatást.

1031-ben a kordovai kalifátus belső egyenetlenségek következtében több királyságra szakadt szét. Az egyik királyság fővárosában, Granadában, amelyet nagy zsidó lakossága miatt „zsidó városnak” hívtak, huszonhét éven át a bölcsész és költő Samuel Hanagid volt a miniszterelnök és halála után fia József örökölte utána e hivatalt. Samuel Hanagid egyik tanítványa Jozsef ibn Migas, a sevillai udvar bizalmasa, szultánjától fontos meg-

biztatást kapott a keresztény tartományok uralkodóihoz. Ugyanazon időben Saragosában Chasidai Abu Fadl tehetséges arab-zsidó költő volt a miniszterelnök.

De nemcsak a muzulmán uralkodók tüntették ki nagy bizalmukkal a kiváló spanyol zsidókat. Térhódításuk első idejében a katolikus uralkodók is nagyra értékelték intelligenciájukat, kiváló nyelvtudásukat és kifogástalan hűségüket. Így VI. Alfonz Kasztíliaiban egy Amram *ibn Salib* nevű orvost küldött ki a muzulmán hűbéresekhöz az adófizetés ellenőrzésére, míg utóda VII. Alfonz Juda *ibn Ezrát* tette meg pénzügyi tanácsadójának. VIII. Alfonz pedig Jozsef *ibn Sosantól* pénzügyi Abraham *ibn Alfazartól* diplomáciai szolgálatakat vett igénybe.

Amikor a viszonyok megváltozásával bizonyos katolikus királyok megkezdték a zsidók általános eltávolítását a közhivatalokból, kivételt tettek a zsidó államférfiakkal és azoknak pénzügyi és diplomáciai tanácsosaikkal, akiket szolgálatukban tartottak. Így jártak el a neves zsidó orvosokkal is.

Hogy a zsidók Spanyolország politikai életében ily nagy helyt tudtak elfoglalni, annak az a magyarázata, hogy ténylegesen ők voltak az ország legkultúraltabb elemei. Az arab-zsidó barátság főleg az arabokra volt jótékony hatással, mert az arab civilizáció nélkülök sohasem ért volna el olyan fejlődési fokot. A 13. században, tehát közel kétszáz évvel a kalifátus összeomlása után, az intellektuális fölény még az arabok és zsidók között oszlott meg és ha igaz is, hogy a keresztény hódítások első idejében a keresztény irodalmat tartósan befolyásolta az arab civilizáció, nem szabad szem elől téveszteni, hogy minden zsidó író, — a költők éppen úgy, mint a tudósok és gondolkodók — arabul írtak. A zsidók Spanyolországnak azzal tették a legnagyobb szolgálatot, hogy orvosi, bölcséleti, számtani, csillagászati, tudományos műt fordítottak le arabra és nem volt olyan ága a szellemi életnek, amelyhez a zsidók nélkül ne lett volna köztük. De nem csak arra szorítottak, hogy mások tudományát terjesszék. Számos olyan alkotással is gazdagították Spanyolországot, amelyek éppen eredetiségükkel tüntek ki és amelyek a spanyol irodalomnak arany korszakában jelentékeny hatással voltak a szellemi életre. A zsidó csillagászok az arab tudósokkal együtt dolgoztak az Alfonz-féle táblák összeállításán, amely híres naptár X. Bölc Alfonz idejében 1252-ben készült és óriási haladást jelentett a Ptolemeus-féle naptárral szemben. E munkálatokat két zsidó vezette: Juda ben Moise Kohen orvos és Isaac ben Sid hitközségi kántor. De különösen a bölcsészettnek adott a zsidóság elsőrendű embereket, akiknek a munkálkodása erős hatást gyakorolt a keresztény skolasztika kifejlődésére. A franciskánus iskolát — különösen Duns Scotot — hatákonyan befolyásolta — a középkorban inkább d'Avicbron néven ismert — Salomon *ibn Gabiról* neoplatonizmusa. És a skolasztika legnagyobb mesterei: d'Avvergne *Vilmos*, Albert *le Grand* és Aquinói *Szent Tamás* rengeteget köszönhetnek *Maimonides* Mózesnek, Kordova szülöttének, akinek nyolc évszázados születési emlékűnépét nagy pompával ünnepelte meg pár éve Spanyolország, sőt Franciaország is.

De nemcsak a két idézett nagy bölcsészt említhetjük fel a zsidó-spanyol bölcsészet hírnevének megalapítói között. A többiek a Juda Halévik, az Ábrahám *ibn Daudok*, az Ábrahám *ibn Ezrát*, a Hasdai Crescasok azonban főként zsidóknak írták műveiket. Még beszélnünk kellene a talmudtudósokról, akik közül Samuel Hanagid a nagyvezér „Bevezetés a Talmudba” című művével, Alfászi Izsák a törvényhozásról szóló munkájával tünt ki, továbbá a grammatikusokról, mint *ibn Djanach*, a moralistákról, mint *Bachia ibn Pakuda*. Múltunkunk kellene még Mose *ibn Ezra*, Juda Halévi és Ábrahám *ibn Ezra* költészetét, ami új korszakot teremtett akkor a héber irodalomban. Beszélni kellene még a Zohárról is, a Fény Könyvéről, amelyet a 13. században Móse de Léon közölt és amelyet a Kabala Szentírásának lehet nevezni.

Míg egyesek a gondolat, a költészet és a drámai művészet terén szerettek hírnevet, mások Spanyolország anyagi felvirá-

goztatásának és a spanyol befolyás világot átfogó fejlesztésének szentelték tehetségüket. Eldöntetlen maradt a tudósok vitája, hogy vajjon Kolumbusz Kristóf zsidó eredetű volt-e vagy sem, de egyöntetű az a megállapítás, hogy a zsidók támogatása nélkül a nagy flórenci hajós sohasem gondolhatott volna arra, hogy arra az utra vállalkozzék, amely Amerika felfedezéséhez vezetett. És ha Izabella királynő elhatározta, hogy anyagilag támogatja Kolumbusz Kristóf vállalkozását, ez annak volt köszönhető, hogy közbenjárta nála és részt vett benne zsidó bankár Luis de Santangel is. A nagy tengerész által felhasznált térképet zsidó térképrajzolók készítették, az expedíció orvosa és a kíséret néhány tagja zsidó volt; hasonlóan zsidó tolmácsa volt Luis Torres személyében (neki köszönhetette Spanyolor-

szág, hogy meghonosította területén az addig Európában ismeretlen növényt, a dohányt). És hogy Kolumbusz Kristóf visszaérkezése után második felfedező utra vállalkozhatott, amely Dél-Amerika partjainak felfedezését eredményezte, az is csak zsidó bankárok csatlakozása és hathatós támogatása által vált lehetségessé.

A 16. század óta a zsidók kénytelenek voltak elhagyni Spanyolországot. Zavaros korszakban menhelyet kértek Marokkóban, Törökországban, Hollandiában. De bárhová vetette őket a sors, nem szüntek meg beszélni kasztíliai nyelven, annak az országnak nyelvén, ahol őselknek negyven nemzedéke alussza álmát és több század óta tartó különélés ellenére is őrzik annak emlékét.

Franciaából: dr. Stern Mór

„Ebben az országban mindenki zenész”

Tel-avivi levél a Toscanini-napokból

Egy óra a palesztinai szimfónikus zenekar hivatalos helyiségeiben. Jó néhány nappal a főpróbák előtt heves izgalomban lótnak, futnak az emberek. Hatalmas csoportok jelzik a Ben Jehuda uccán a saroképületet, ahol a szimfónikus zenekar adminisztrációs irodái vannak. Szerény márványtábla húzódik meg a homlokzaton: „Palesztinai zenekar, alapítója Broniszláv Huberman.” Emberek jönnek, mennek, fontoskodva tárgyalnak, egész szóáradatot zúdítanak egymásra. De főként a vezetőkkel és hivatalnokokkal pörölnék. Felhevülten vitatkoznak, mindenki a maga jussát bizonyítja. Mindenki jegyet akar. Elve vagy halva. Vagy a megnyitóra, vagy a munkáskoncertre, a Beethoven-estre, de legalábbis a főpróbákra!

Már-már öklökre mennek a jegyekért. Az ajtókat becsukják, hogy megakadályozzák a további beözönlést. A vezetőség helyénvalónak látja karhatalomhoz folyamodni. Így telik el egy egész hét határtalan, izgalmas harcban a Toscanini-jegyekért.

Mennyi csalódott, szomorú arc! A jegyelárúsító helyeken már régen ott függnek a lakónikus bejelentések, hogy minden jegy elfogyott.

A koncertterem a kiállítás területén van, autón felő-ára a várostól. Normális körülmények között 2—3000 ember fér bele. De most 5000 halgatót szorítanak be. A fal mentén is pótzsekek sorakoznak sűrűn egymás mellett. De Tel-Avivnak 150.000 lakója van, 145.000 tehát így is jegy nélkül marad. Már pedig mindenki ott akar lenni.

Zuhogó esőben hallgatják az uccán rádió, csikorgó hidegben a koncertterem falain kívül a hangversenyt. Mindenki módot talál arra, hogy valamiképp hallja a csodálatos muzsikát.

Téli hideg van a Beethoven-est napján. A koncertteremből száz lépésnyire körös-körül szünetel minden forgalom. Fehéresztűs rendőrök tartóztatják fel az autókat, autobuszokat, kerékpárokat. Holott a koncertterem falait amugyis azbeszt vonja be, hogy külső zaj ne hatoljon. Kemény hideg, ami ritka dolog Tel-Avivban. De ez nem tántorítja el a zene fanatikussait. Majdnem annyi az ember a koncertterem kívül, mint belül. És a szokatlanul vad hidegben a koncertterem külső falához száz és száz fül tapad. A földön állapokban levő asszonyt, szakállas öreg zsidót is látni köztük. Ott hallgatjuk végig Toscaninit. Egy egész est műsorát. Egyik oldalán a tenger figyel. Másikon a Járkón hőmpolyegti halkán hulláma. A hold ábrándosan néz a Járkón partjára, mint-ha a zene igézete hozta volna oda. Néhány üres csónak álmélkodik a folyó partján. A rendőrtisztek is a tömegbe vegyülnek, hallgatják a zenét, hiszen egyéb dolguk úgy sem akad a halálos csöndben. Néha megnyílik egy-egy ablak a tulzsfolt teremben. Lábjeggyen csoportok verőnek oda és boldogok, ha felfoghatnak egy-egy akkordot a teremből. A kiáramló muzsika varázslatban tartja azokat is, akik künnt vannak. Nem érzik a hideget, a tenger fagyos lehelle-tét. Egy magasabb régióban usznak.

A jeruzsálemi koncert külön szenzációja, hogy azt rádió is közvetítik.

Ezen az estén szájról-szájra jár a név: Toscanini, Toscanini. A tapsorkán vég nélkül. Ujra és újra előhívják őt. A végén Hubermannal karöltve jelenik meg a pódiumon. Róma és Jeruzsálem ölelkezik. A római és a zsidó. Rég letűnt időkre emlékezünk, évezredekre nézünk vissza. Jeruzsálem, a nagy

külön koncerten.

„Amint a termen végignézek, önkéntelenül arra kell gondolnom, hogyha európai metropolisokkal hasonlítom össze az arányt, Berlin többmillió lakosához viszonyítva Tel-Aviv lakóit, akkor Tel-Avivban csak egyetlen munkásnak kellett volna eljőnie a szimfónikus hangversenyre. És ime, néhány ezer munkás lelkesedik ebben a teremben. Amikor először jártam Palesztinában, az fogott meg leginkább, hogy a zsidó munkászeneszerető és nagyrészt zeneművelő is.”

Az uccaseprők között nem egy a komoly zeneértő. A városhoz folyamodtak, hogy szolgálati beosztásukat változtassák meg a koncert napjaira, hogy maguk is résztvehessenek azon. Tel-Aviv városa méltányolta a kérelmet és a koncertterem frakkos előkelőségei, a pazar estélyi ruhák között „városi köztisztviselőink”, az uccaseprők is megjelentek. Hiszen nem lehet tudni, hány járt közülük európai főiskolán.

Otven éve járja Toscanini varázslatos művészetével a nagy világot. „Országról-országra jártam és végre elérkeztem az „igazi országba” — mondotta a 70 éves művész Palesztinában. „Ha egészségem enged, legalább évente egyszer el fogok ide jönni” — igéri nekünk.

Amikor Ramat Savimban felemelően ünnepélyes keretek között átadják a mesternak a pergament-írást a narancsosól, amely a palesztinai telekkönyvbe iktatja nevét, a kis kolónia csöppségei teli kosarat nyújtanak a Toscanininek a kolonisták friss terméséből. Héberül beszélnek hozzá. Toscanini rájuk mosolyog, szeretettel simogatja őket és olaszul szól hozzájuk. A gyerekek nem értik. Csak tágra nyitják feketén égő szemüket és visszamosolyognak a művészre, valami különös tudatalatti áhítattal. Fejedelmi ajándékokat, villákat szokott kapni mindenütt Toscanini. De az erecsijszáéli narancsos mindennél kedvesebb neki. Ez a Biblia földjén van és ehhez az ajándékhoz évente el akar zárándokolni.

Ma már Egyiptomban vezényel Toscanini a mi hangversenyünk élén. Párizsban is fog játszani a palesztinai zenekar Toscaninival.

De a palesztinai ünnepnapoknak már vége. Toscanini bucsuzik tőlünk. Egy bőrkötésű album, kivételesen finom papírral, palesztinai művész munkája az első muzeumi tárgya a zenekarnak. Toscaninire az első szó benne. Zsoltár-idejével bucsuzik tőlünk: „Lo áchálét et briti — jödídáj börec-jiszráél — umóca szofátáj lo éšáne.” Nem szegem meg a szövetséget veletek — barátaim Erec-jiszráélben — és amit ajkam kiejt, meg nem változtatom.

És mi biztosak vagyunk benne, hogy Toscanini ezt a baráti szövetséget meg fogja megszegni.

W. Öhlbaum Etus.

Szerelmi botrányba keveredett a kenti herceg is

Egy londoni ur'asszonnyal fentartott ismeretségéről írnak az argol lapok

LONDON, január 20. Egyes lapok az utóbbi időben összeköttetésbe hozták a kenti herceget egy Allen nevű londoni ur'asszonnyal. Legutóbb már megírták azt is, hogy a herceg az orvoshoz is elkísérte az ur'asszonyt. A hír angol társasági körökben nagy feltűnést keltett és már-már újabb Simpson-ügyet kezdte emlegetni. Ma azután a Times nyílt levelet közöl, amelyben a hirbe hozott ur'asszony férje bejelenti, hogy a rágalmazók ellen megieszi a törvényes intézkedéseket. Az, hogy felesége együtt volt az orvosnál a herceggel, csak véletlen műve volt.

»ZSIDÓK UTIA«

Keleti László

modern

képsorozata

Egy külföldi tudós szétoszlatta az antiszemita maramuresi legendáját...

Hogyan is áll a maramuresi havasok ügye...?

A legtöbb havas az államé, aztán a községek, a szövetkezetek és román parasztok következnek. Zsidó kézben csak a havasok tízszázaléka van

Krakkói egyetemi tanár hiteles adatai és Codreanu véleménye...

Sighet, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Maramuresban, benn a megyében hálátlan dolog antiszemita politikát csinálni. Aki rá akar fanyalodni erre a keserves kenyérre, maga előtt látja a borsai hősök esetét, akik Vaida jóvoltából hónapokon keresztül Manolache képviselte, egy széncsészlen figura, aki megjárta már az elnegyógyintézetet is. Akivel a rendes paraszt resteli a barátkozást s akinek a legtöbb faluba be sem szabad tennie a lábát.

Ugyan hol is volna itt uszítási felület? Nincs itt zsidó kézen se földbirtok, se bank, se gyáripár. Manolache a legjobb esetben a közvetítő kereskedelmet aknáztá ki, ezt állította az agitáció központjába.

Maramures — az antiszemitizmus arénájában

De ha Maramuresban, benn a megyében hálátlan dolog antiszemita politikát csinálni, annál fontosabb szerepet juttattak ennek a furcsa sarki tartományának az antiszemita fórumon. Valósággal a mizrachfalra helyezték. Országos relációkban is a legkomolyabb vesszőparipa lett.

„Maramures — írja Corneliu Zelea Codreanu Pentru Legionari című könyvében, a vasgárda Main Kamp-szerű bibliájában — az országnak egy sarka, amely fölé a halál kiterjesztette szárnyait. Ott, a zsidóság elfoglalta a falvakat. Rátette a kezét a földekre, a havasokra, a havasokban lévő juhállományra. A rabszolgasorba jutott románság egyre inkább visszavonul a zsidó támadók elől és lassan-lassan elpusztul, s otthagyják a Dragos vajdától örökölt birtokukat a támadók kezeiben. Egyetlen kormány se törődik velük, semmi törvény nem védi többé őket.“

De nemcsak Codreanu nyargal Maramureson. Ahány antiszemita könyv, broszúra, vagy kiáltvány, amikor ehhez a ponthoz érkezik, szinte látni, hogy a szerző megreszeli a torkát, erősebb lesz a hangja és a sorok között körülbelül ilyeneket mond: „Itt aztán, ha Maramuresról van szó, semmi se használ, kedves barátom, se a tévhit, amit a zsidók vertek beléd, sem a pénz, amivel megvesztegettek. Adva van a maramuresi probléma, ahol a zsidó tény legmegfojtja a román elemet, mert kezébe kaparintotta a megye javait. Ott tényleg a kaftán parancsol. Hajtsd le, barátom a fejed s valld be szépen, bűnbánóan, hogy igazam van“.

A havasok legendája...

A nagy ágyu, amit minden alkalommal felvonultattak, a havasok ügye volt. Maramures vagyona havasokból áll és ezek a milliárdos vagyonok zsidó kézen vannak. A román ember a pásztor, de zsidó a gazda, övé a juh, a turó, a hizott ökör, a havasok legelője, a havasok kincse.

Erről értekezik Tiberiu Morariu professzor, amikor a tudomány nevében a maramuresi juhtenyésztéssel foglalkozik. Ebben kapaszkodik bele H. Dragomir, aki nem kevesebb,

Néhanapján összegyűjtött a sighet-i kispiacon néhány embert és imigyen magyarázott:

— A zsidó megcsal benneteket. Tiszta, egyszerű és világos a dolog. A zsidó 400 lejt fizet egy mázsa buzáért, de ő már egy mázsa korpáért kiárulja a 400 lejt. Ingyen marad neki a kenyérliszt és a finom liszt. Így gazdagodik meg a zsidó a ti bőrtökön...

Csak az utóbbi időben, a Vaida-féle szakadás révén került néhány maramuresi intellektuel az új párt élére. Akaratlanul és felkészületlenül kerültek az antiszemita eszme szolgálatába. Valamennyiüket szoros barátság fűzi a zsidósághoz, restelnek a dolgot, nem győzik eléggé hangsúlyozni, hogy hát szó se róla, nem Maramures ellen irányul a dolog, nincs ok az aggodalomra, annakidején, ha kormányra fognak kerülni, ugysis tőlük fog függni minden, tessék nyugodt lenni, hát bántotam én valaha valakit...

mint 64 ezernek teszi meg a maramuresi zsidók számát (egyes falvakban valósággal eltüntetési a románságot és 97 százalékos zsidó többséget mutat ki...) és „tudományos módszerrel“ állapítja meg, hogy Maramuresban minden román köteles két zsidót eltartani. S ugyanezt a követ fujja Victor Medrea, aki az egyszerűség kedvéért zsidó gettónak deklarálja Maramures, aki a kaftánok uralmáról értekezik, aki kilencezer lélekben határozza meg a borsai zsidók számát, a statisztika kedvéért felvonultatja az elmúlt 20 esztendőben elhalt zsidó orvosokat és ügyvédeket, aki olyan nagyszépen van informálva, hogy „idegen elem“-nek deklarálja a Frontul Romanescu vezérkarát...

S a maramuresi havasokról szónokoltak napokon keresztül, amikor 1930 novemberében, az emlékezetes borsai per alkalmával a satmarei törvényszék előtt felgöngyölítették a maramuresi problémát. A havasok ügye volt a visszatérő refrén. A havasok miatt voltak Borsán zavargások, a havasok miatt volt a tűz, a havasok miatt van olyan szörnyű kontraszt a maramuresi zsidó jólét és román nyomor között s amíg a havasok zsidó kézen vannak nem lehet rend és béke a Kárpátok alatt.

Tudomány és napisajtó, honmentők és pártpolitikusok mindig a havasokon nyargaltak. Ez volt a maramuresi Tana-tó, a gyújtópont. Ez duzzasztotta fel az agitációt, itt érzett szelet a szárnyaiban. Ki mert volna vitába szállni, ki mert volna bebizonyítani, hogy az egész ügy csak legenda, melyik román autoritás mert volna hozzányúlni a havasok bálványához, amelyet az antiszemita közvélemény toronymagasságba emelt...?

Vladimir Kubijovyc professzor kutatásai

Most azután történt valami, ami a havasok problémájának új fordulatot adott.

A Román Királyi Földrajz Társaság kiadványában (Buletinul Societatii Regale Romane de Geografie, Tom. LIII. pag. 217—233.) hatalmas tanulmány jelent meg a maramuresi állattenyésztésről. A tanulmány szerzője Vladimir Kubijovyc professzor, a krakkói egyetem tanára, nemzetközi viszonylatokban is elismert szaktekintély. Kubijovyc professzor földrajzi szempontból foglalkozik a maramuresi pásztorok életé-

vel. Két nyarat töltött a helyszínen, a maramuresi havasokban és ezeknek a kutatóknak az eredményeit közli ebben a tanulmányban.

A híres professzor értekezik a havasi zómáról, a floráról és a klímáról. Arról, hogy hány méterrel a tenger színe fölött laknak emberek, hogy 1932 nyarán 2180 lovat, 15350 szarvasmarhát és 81925 juhot meg kecskét talált a havasokban. És ír arról, hogy az összlakosság hány százalékát képezik a pásztorok, hol lakik, hogy lakik, milyen jövedelme van, hogy értékesíti termékeit, hány szarvasmarhára és hány juhra esik egy pásztor és a svájci, hollandiai satóbbi pásztorokkal összehasonlítva, mennyiben egyszerű, vagy ésszerűtlen a gazdálkodása.

Szakemberek számára készült tanulmány a krakkói egyetem tudós professzorának a munkája. Száraz, tudományos dolgok, amit a laikus, ha véletlenül a kezébe kerül, unottan lapozgat s ásitozva állapítja meg: lám, ki hitte volna, ilyesmi is létezik...

Szétfoszlik a havasok legendája...

Nem is került volna a sor arra, hogy ezzel a munkával foglalkozunk, ha a tudós professzor, aki hangyaszerzővel gyűjtötte az adatokat s személyesen kutatott fel mindent, buzgalmában, egészen véletlenül nem vet fényt a havasok sokat vitatott ügyére.

Kubijovyc professzor külön fejezetet szentel munkájában a havasok birtokviszonyának és ebben a fejezetben a következőket írja:

„A legtöbb maramuresi havas az elmúlt évszázadban az állam tulajdona volt. Később a nagybirtokosok és a zsidók tulajdona lett. Az utóbbi évtizedekben, különösen a háború után a tulajdon viszonyokban komoly, lényeges eltolódás állott be. Az elvál-

tozás oka az agrárreform. Ma a havasok 56 százaléka az állam kezében van. Utána következnek a községek és a közbirtokosok. A községi havasok képezik az abszolút többséget, 21 százaléka az összegelőeknek van a falusiak kezében, 12 százalék a nagybirtokosoké és 10 százaléka zsidóké.

A továbbiak során Kubijovyc professzor tablót közöl, ahol a következő számadatok sorakoznak fel:

Összhavasok száma 332.
Allami tulajdon 110 havas — 30 százalék.
Községek és közbirtokosságok 93 havas — 28 százalék.
Nagybirtokosok 42 havas — 12 százalék.
Parasztok 74 havas — 21 százalék.
Zsidók 36 havas — 10 százalék.

A nagy ügy tehát ennyire zsugorodott össze: 36 havas, illetve az összhavasok 10 százaléka. Ennyi van zsidó kézen. Így fest a dolog a reális számadatok tükrében.

Maramuresben, benn a megyében hálátlan dolog antiszemita politikát csinálni. Még az az intellektuális ifjuság is, amely egyébként szimpatizál a jobboldallal, kénytelen belátni, hogy itt nincs kiaknázható „teza antisemita.“

De kint az antiszemita fórumon annál komolyabb vesszőparipa volt Maramures, — hiszen megvolt a havasok ügye.

Most aztán ez a legenda is szétfoszlott. Véletlenül történt a dolog nem várt oldalról jött a meglepetés. Egy külföldi tudós, nemzetközi viszonylatokban is elismert szaktekintély megmondta a véleményét, közölte objektív megállapításait.

A maramuresi havasok nem fogják ezután képezni „beteg nemzeti testünk rákfenejét“-t. A maramuresi havasok legendája szétfoszlott.

Vajon milyen újabb legenda fog most megszületni...?

Schön Dezső.

Január 31-ig elkészül az ország összes kereskedelmi és iparvállalatainak nemzetiségi kimutatása

A kimutatás alapján azonnal megkezdik a vállalatok behozatali engedélyeinek felülvizsgálását

Bucuresti, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Amint az elmúlt héten közöltük, Pop Valer ipari és kereskedelmi miniszter bizalmas jellegű rendeletben utasította az ország kereskedelmi és iparkamaráit, valamint a kereskedelmi és iparügyi felügyelőségeket, hogy készítsenek kimutatást a körzetükbe tartozó vállalatok nemzetiségi jellegéről. Az így begyűjtött adatok fogják alapját képezni annak az általános felülvizsgálataknak, amelyet az importáló cégek felett most fognak megkezdni.

A miniszteri rendelkezés alapelvét az importáló vállalatok hármas tagozása képezi. Az első csoportba tartoznak a román jellegű vállalatok, amelyek sorsát mindenben szíven fogja viselni a külkereskedelmet irányító hivatal és a minisztérium. Ezek a vállalatok a behozatali engedélyek kiosztásánál kivételesen kedvező helyzetbe kerülnek.

A második csoportba tartoznak azok a vállalatok, amelyek tulajdonosai nemzetiségi származásukat tekintve nem románok, azonban román állampolgárok. A fővárosi lapközlemények hangoztatják, hogy ezeknek az iparvállalatoknak a kvótáit nem fogják redukálni és így a felülvizsgálata a hírek szerint ezeket érintené a legfelületesebben.

A harmadik csoportba az idegen vállalatok tartoznak, amelyek tulajdonosai különleges engedéllyel és utlevél alapján dolgoznak az országban. Ezeknek a felülvizsgálata nem törekszik a behozatali kvótájuk teljes megvonására, hanem a „reális“ szükségletük fe-

dezésére fogják csökkenteni behozatali engedélyeiket.

Ezek a lapnyilatkozatok tehát elég biztatóak volnának. Sokkal aggasztóbb azonban az a rendelet, amelyet a miniszter a kamarákhoz és felügyelőségekhez küldött és amelyben felszólította ezeket, hogy a körzetükben működő vállalatok nemzetiségi statisztikájának elkészítésével egyetemben pontosan jelöljék meg az egyes vállalatok reális importszükségletét, a termelés nagyságát, a technikai felkészültséget, stb. Ezek az adatok a nemzetiségi hovatartozást feszegető kérdésekkel együttesen nem sok jóval biztatnak.

Pop Valer miniszter egyébként január 31-ig adott haladékot a kamaráknak és felügyelőségeknek a kért kimutatások elkészítésére és beterjesztésére. A begyűjtött adatok feldolgozását azonnal megkezdik és a második negyedévi behozatali engedélyek kiosztása már a nemzetiségi statisztika adatainak alapján fog megtörténni.

Szeszgyár üzem, bérbeadó vagy társ kerestetik

4 havi üzemhez. Ajánlatok „Szeszgyár“ jellegre a kiadóba.

-25 C°

Riport a hirtelen jött kemény hidegről, mely egy hét alatt körülbelül 12 millióval adózta meg a várost

Cluj, január 20. Ezen a héten megdőböntő módon lecsapott Clujon a kereskedelmi forgalom. A karácsonyi utáni szezon amugyis gyenge szokott lenni, de ami az elmúlt héten volt tapasztalható, az felülmulta az eddigieket. Volt olyan divatüzlet, melyben egyetlen egy vevő nem fordult meg ez alatt az idő alatt. Nemcsak az összes kávéházak konganak esténként, hanem a kis, párlejes butikok is panaszokodnak.

Mintha eltűnt volna a pénz az emberek zsebéből.

És ugy is van.

A hirtelen és szokatlanul keményre fordult tél egyszerre minden pénzt kihuzott az emberek zsebéből.

A tél ridegen, objektíven telepedett rá a városra. Itt van és kész. Számolni kell vele. Elemi csapás. Az emberiség régi ellensége az elemi csapás. Védekezni kell ellene. De hogyan? Nyomorúság van és azoknál az idekélőkészületlenül is ért bennünket. Titokban mindenki abban reménykedett, hogy ha tavaly oly gyenge volt a tél, az idén is kegyelmezni fog.

De nem így történt. 18-25 fokos hideg van s ez a képtelen hideg anyagi pánikot idézett elő.

Vegyük hogy Clujon 30.000 család él. Kérdézzük meg a legkisebbet és legszegényebbet: mennyit költ most fára. Mikor a hideg 25 fok körül ugrált, a legkisebb szoba fűtéséhez kellett 15-20 lejre fa naponta. De az átlag ennél több. Vannak nagyobb szobák is, mint 8 négyzetméter. Átlagban vehetünk 40 lejt, az 1 millió 200 ezer lej naponta. Ehhez a számításához vegyük hozzá, hogy vannak olyan szerencsés családok is, melyek ha a hideg megszorítja őket, nem mázsánként veszik a fát, hanem beszereznek egy bizonyos időre. Ezzel a lehetőséggel számolva, nyugodt szívvel számíthatunk erre a kemény hétre 12 millió lej fapénzt.

Csak úgy felületes és a valóságot csak megközelítő számítás szerint tehát Cluj 12 millió lejt adott ki fára a hirtelen és kemény hideg szorító hatása alatt.

De honnan fizetett ez a sorsüldözött város 12 millió lejt fára?

Bizony nagyrészt a napi kenyér árán. Azonkívül, aki már ebből sem tud lecsipni, annak marad a „munte de pietate” a kegyes hegy szomorú intézménye, meg az ócskapiac. Innen került ki a fa, keserves könnyeket síró, füstbe, kéménybe, nyirkos falakba vesző, szomorú téli fa...

Clujon három intézményét ismerjük a téli fapénzváltás keserves lehetőségeinek:

1. Zálogházak.
2. Zugzálogházak.
3. Ócskapiac.

Meglátogattuk mind a hármat.

A zálogház, a „kegyeshegy”, ahogy a bucarestiek finoman nevezik, egy cseppet sem szolgál rá erre a kedves elnevezésre. Ezidő-szerint kettő működik belőle Clujon, hála Istennek, elég jó kondícióban. Az egyiknek ajtáján például ez áll:

„Kölcsönöket csak hétfőn és csütörtökön folyósítunk”.

Kopott, szomorú alakok érkeznek a tábla elé. Többnyire asszonyok. A zálogházba az asszonyok járnak, proli asszonyok, nem könyvnyelmi fiatal emberek, ahogy általában szeretik hinni. Kipakolják a pultra, amit hoztak. Az egyik kabátot, a másik hegedűt, a harmadik kézimunkát (tizenkét darab himzés, testvérek között megér 2000 lejt, magam himezttem a kelengyémhez, jaj ha kapnék rá 150 lejt, instállom), a negyedik gramofont, egy tucat lemezzel. Már láttam gramofont betenni zálogházba. Szivrendítő volt, ott rögtön kipróbálták, valami tánclemez került bele és megtelt a zálogház vidám vasárnapi vansztop hangjaival.

No most ott állunk és várunk a pult előtt. A szokott zálogházi jelenet, nem untatom vele az olvasót. Ellenben megkönnyebbüléssel látom, hogy a zálogház külső képe most sem afaól rá a megszokott riportsablonra. Itt van a „töporódott néni” a párnahuzattal és itt van a zavart fiatal ember, aki csak azért hozta be az óráját, mert „hirtelen el kell utaznia”.

Allunk és fejük fölött egyszerre kanári-csattogás hallatszik. Már-már azt hiszem, hogy ezt is valami édesszívű borbélymester hozta ide, de egy benfentes megnyugtató, hogy ez a tulajdonos kedvenc állata, mert ugylátszik „nagyon jószívű ember”.

Igy telik az idő, de a türelmes várakozásnak szomorú vége van. Jön a tulajdonos, felhuzza a pénztáblákat és kiszól:

— Csak ékszerre adunk zálogot. Apellálni nem lehet, a beszédnek nincsen értelme. Nem nagy a meglepetés, mert a

másik zálogház sem ad, csak aranyra zálogot. A lehetőség, a zálogház raktára már a múlt hónapban megtelt, azonkívül az ócska holminak, legyen az akár írógép is, annyira nincsen ára, hogy nem vesznek át a zálogházak csak aranyat, a fix ár egyharmad értékében. Ha éppen akarják tudni, a zálogházi árverésnek komoly konkurrenciája akadt. Az **adóárverés!** Képet, szőnyeget s más ilyesmit itt kell venni, nem zálogházban. A ruhanemű árát meg úgy lenyomta a zsufolt ócskapiac, hogy nincs értelme a zálogháznak ezzel foglalkoznia.

A zálogházak rossz konjunktúrája nyitott aztán lehetőséget a zugzálogháznak. Véletlenül társaságbeli hölgygel találkoztam egyikben.

— Fát kell vennem — sugja őszintén —, be akartam tenni a zálogházba a gyűrűm, de nem vették be, mert hibás a köve.

A tulajdonos nagyítóval nézi a követ. Látom az arcán, hogy észrevette a hibát, de jólelkűen nem szól semmit. A zugzálogházas ugyanis „pszichológiával” dolgozik, látja hogy a kliens olyan, aki „ugyis kiváltja” a zálogtárgyat.

— Bizományba elfogadom — mondja. — Hat hét múlva tessék benézni, addig eladom.

— Sajnos, nekem most kell a pénz.

— Akkor tessék eladni, záloggal nem foglalkozom.

Az alku rövid, a kliens meg van szorulva. Kap egy cédulát, hogy eladta a gyűrűt, de egy hétig — ha meggondolta volna a dolgot — joga van az üzletet stornóznia s a pénzt visszafizetni. Valamivel kevesebbet kap, mint amennyi az elismervényen van, a differencia képezi a zugzálogházas üzletét.

Egy másik zugzálogosnál egyik zálogházi ismerőssel találkozom. Megállapítom, hogy a zálogházban hiába járt holmik nagyrésze itt cserél gazdát. A zugzálogházas ugyanis nem

árverez, hanem kimegy az ócskapiacra és ott adja el a ki nem váltott holmit. Persze, hogy a ruhanemű jórészt nem váltják ki. Így kerül elő a pénz a téli fára. A zugzálogházas nélkül ki-ki ott ácsoroghatna az ócskapiacra és amíg el nem adja a holmiját, megfagyhatnak otthon a gyermekek. Sok minden nincs rendjén e szomorú világban, de ami jó, az is ilyen... A zugzálogosnál zálogcédulát is el lehet zálogosítani, csaknem ugyanannyiért, mint amennyit a zálogházban adnak. Hát milyen rettenetes kicsi hányadát adja a valódi értéknek a zálogház! És mennyivel rendezesebb intézmény a zugzálogház!

Végül az utolsó remény: az ócskapiac. Itt fut össze végül a sok szomorú homi, a téli fa érdekében.

Erről azonban nem irunk sokat, az itt található figurákat megfeszítettük ezelőtt 12 évvel, fiatalabb korban, Nadas Sándor után, szabadon. Most csak azt kell feljegyezni, hogy a hirtelen hideg idő katasztrófálisan lerombolta az árakat. A következő árakat jegyeztük fel:

Egy pár félcipő (sevrő)	60 lej
Hegedű	35 "
Villanyvasaló	70 "
Felöltő	250-600 "
Egy rend ruha	200-500 "
Zokni	3 "
Fehérnemű	25-50 "
Gallér	0.50 "
Egy tucat zsebkendő	7 "

A sor végén egy rozsdás ekét árulnak. Nem akad vevője. Ez a cikk még nincs „bevezetve” az ócskapiacra.

Voá! Hát így kerültek elő a milliók a fára.

Dél van, hazamegyünk. Fakereskedő ismerőssel találkozunk, aki azzal biztat, hogy el-sejétől olcsóbb lesz a fa, leszállítják a fuvardíjat.

Deris, hideg idő. A téli nap dologtalanul lézeng az égen, még az ereszt sem olvasztja! Ó Nap, benned mégis jobban bizunk, mint a CFR olcsóbb fuvarjában!

Gyárfás Endre

Capitol Mozdó

Orczy Emma báróné szenzációs regénye! A legújabb bécsi világláger premijerje!

ANNA DEMIDOW

A cár szolgálatában. Izgalmas, fordulatos és ami a legfontosabb, roborogó tempójú film két ügyes és elszánt kémmel és egy gyönyörű asszonnyal. Főszereplők: KARL LUDWIG DIEHL és SYBILLE SCHMITZ. Műsor előtt: Uj világhírű és színes Silly Simphonie.

KÖZGAZDASÁG

Az iparkamarák kezelésébe megy át a kirakó- és állatvásárok megtartása

Cluj, január 20. (Az Uj Kelet tud.) Az iparkamarák számára törvény biztosítja a vásártartási jogot, amely eddig a községek és városok hatáskörébe tartozott. Minthogy a vásártartási jog bizonyos jövedelemtöbbletet jelent a kamarákra nézve, a clujai Kereskedelmi és Iparkamara már elmúlt évben foglalkozott e jog kihasználásának lehetőségével. A kamara most újabb akciót indított és minthogy a vásártartási jognak a kamarához tartozó megyék területén való kihasználása

oly apparátust igényel, mellyel a kamara jelenleg nem rendelkezik, a kamara vezetősége olyképpen gondolja a kérdés megoldását, hogy a vásárokon létrejött eladások után illetéket számít fel és ezt bélyeg formájában fogja kiróni. Az így begyűlt alapot azután mintavásár és organizált kirakóvásárok rendezésére fogja fordítani. A clujai kamara vezetősége a közeli napokban a helyi megyei prefektúrán értekezletet rendez, melyre a clujmegyei pretorok is meghívást nyernek.

GAZDASÁGI TANÁCSADÓ

„Adóügy.” Az 1937—38 adóévre szóló adóvallomások beadása ügyében a pénzügyminisztérium — hirdetésmények útján — eddig semmiféle intézkedést nem tett. Szükségesnek tartjuk, mégis a figyelmét a következő törvényes rendelkezésekre felhívni:

a) Az egyenesadótörvény 84. szakasza (uj) szerint, a bérbe adott házak tulajdonosai, kötelesek január hó folyamán az illetékes pénzügyigazgatóságoknak bejelenteni: minden egyes bérlőnek nevét, foglalkozását és házbérét. A be nem jelentés kihágásnak minősítetik és a vonatkozó bérösszeg utáni házadóval egyenlő bírsággal büntetettik.

b) A részvénytársasági alapon működő vállalatok adóvallomásai, a mérlegeknek közgyűlési jóváhagyása után, de legkésőbb április hó végéig adandók be; az egyéb vállalatokéi pedig január hó folyamán, de legkésőbb február hó végéig. A késedelmes beadás kihágást képez és a kivett adó egynegyed részével egyenlő bírsággal sújtatik.

c) A szabad foglalkozásuaknak (ügyvédeknek, stb.) teljesített munkájukért fizetett tiszteletdíjak, részesedések, üléssdíjak, a kifizetéstől számított egy hónapon belül közzendők a lakhelyükre illetékes kivetési kerületekkel. (Circumscripția de constatare). Mulasztás esetén a kifizetett összegek után járó adóval egyenlő bírság jár.

„Kiskereskedő.” Pénzügyi körökben

JANUÁR 23-AN, SZOMBATON ESTE 10 ÓRAI KEZDETTTEL

HAGGIBBOR BÁL

AZ UJ IPARKAMARA DISZTERMÉBEN

hosszabb vita indult meg annak eldöntésére, vajjon kiskereskedők és kisiparosok kötelesek-e üzleti könyveket vezetni. A regáti keresk. törvény 34. paragrafusa felmenti üzleti könyvek vezetése alól azon kereskedőket, kiknek üzlete a kisipar körébe nem haladja. Hasonlóképpen intézkedik a Transzilvániában érvényes keresk. törvény is. Az egyenesadó törvény valószínűleg a keresk. törvényre támaszkodott akkor, midőn azon kereskedőket és iparosokat, kik a patenta fixába soroztatnak, tehát kiskereskedőknek minősítettek, a könyvvezetés kötelezettség alól felmenti. A bélyegtörvény (mely már egyesített törvény) nem tesz kivételt a kis kereskedőkkel szemben, hanem a könyvvezetés kötelezettségét minden kereskedőre kimondja. A vitát a pénzügyminiszter legújabb rendelete döntötte el, mely a bélyegtörvényre támaszkodva az összes kereskedőket kötelezi üzleti könyvek vezetésére.

Dr. P. Aladár. Az Ön által említett kérdésekre annakidején a legrészletesebb választ adtuk, illetve ezekkel a kérdésekkel kimerítően foglalkozott az Uj Kelet. A lakók bejelentésére vonatkozólag közöljük, hogy az január végéig eszközlendő az illetékes pénzügyigazgatóságnál bélyegnélküli deklarációban. A kereskedelmi és ipari személyzet bejelentése alatt a nemzetvédelmi törvény szerinti bejelentési kötelezettséget értjük, mivel Ön konkrétan megjelölést nem használt. Erre vonatkozólag részletes cikkeket jelentek meg lapunk hasábjain. A vonatkozó rendelet egyébként a Monitorul Oficial december 30-iki 302. számában jelent meg. Ami az üzleti könyvek szabályszerű felülbélyegzését illeti, ez minden kereskedő könyveire kötelező, tekintet nélkül arra, hogy monopólickekkel foglalkozik, vagy más egyébként. A leróvándó bélyegilletékre nézve bármely pénzügyi tisztviselő teljes felvilágosítással szolgál. A cégtábla aviatikai bélyegét már mindenki régen leróttá, ha nem, akkor már régen kirótták reá a bírságot. A bélyegre a tábla méreteihez szabják és a leróvás bordero segítségével történik.

Repülőbélyegbírság. Sajnos, egyéb táncot nem tudunk adni, minthogy tessék kettőzött gonddal ügyelni a helye felbélyegzésre. Kompenzációnak helye természetesen nincsen, tehát nem menti fel Önt a bírság alól, hogy egy másik nyugtán több bélyegét alkalmazott. A fellebbezést az Ön, illetve a megbírságot cég lakhelyén illetékes bíróság tárgyalja. A többi kérdésekre nézve forduljon ügyvédjéhez, egyedül úgy sem tud eligazodni.

— Fej-, váll- és ágyékrheumánál, ischiásnál, idegfájdalmaknál, szaggatásnál és zsámbánál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos háziszor, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti. Az orvosok ajánlják.

— Nyugdíjasok figyelmébe. Felhívjuk tagjainkat, hogy f. hó 25-én, hétfőn délelőtt 10 órakor egyetünk termében (Cuza Vodă 2) tartandó rendkívüli közgyűlésre feltétlenül megjelenni sziveskedjenek. Pop Valer elnök, Stanciu Vasile titkár.

— Nyugtalanlás Tokióban az új nicaragui csatorna miatt. Tokióból jelentik: Az új nicaragui csatorna hírére Tokióban elégedetlenül fogadták. A lapok az Egyesült Államok japánellenes szándékait látják megnyilvánulni ebben.

13. §. Aki nem dolgozik, az ne is egyék! 133. §. A haza megvédése minden szovjetpolgár szent kötelessége!

— a most életbelépő új szovjetalkotmány két alaptörvénye

Moszkvai távirat szerint most ült össze a szovjet központi tanácsának tizenhetedik kongresszusa, hogy az új orosz alkotmányt életbeléptesse. Sztálinék szerint ez az új alkotmány a szovjet-demokrácia megvalósulását jelenti: egyforma jogokhoz juttatja a szovjet minden dolgozó tagját és pedig tekintet nélkül arra, hogy tagja-e az egyetlen és uralkodó kommunista pártnak, vagy sem. De az új orosz alkotmány egyben egy új, egyre nagyobb erőnek megnyilatkozó szovjet-ideológia alapépilete is, amelynek középpontjában a „haza” fogalma áll, amelyhez szívesen illeszti az eddig korszerűtlen „szent” jelzőt is.

A társadalom megszervezése

Az új orosz alkotmány csak kétféle orosz állampolgárt ismer: munkást és parasztot. „Az USSR a munkások és parasztok szocialista állama” — mondja ki az alkotmány első pontja. Ezek kezében összpontosul minden hatalom, amelyek reprezentálói a szovjetdelegátusok. A szocializmus gazdasági rendszerének megteremtésére szűkség volt arra, hogy megtörjék a kapitalisták és a földesurak hatalmát. Ezt a célt a proletáriátus diktatúrája szolgálta és ez az USSR politikai alapja is (2. és 3. paragrafus). Ezért kellett megszüntetni a magántulajdont és megakadályozni, hogy egyik ember a másikat kizsákmányolhassa (4. paragrafus).

Az alkotmány további pontja megállapítja, hogy minden ami a földön, a föld felett és föld alatt van, a közösség tulajdona. De azért lehetővé teszi a magántulajdon megszerzését is „kis mértékben” és pedig akkor, ha ezt valaki a saját munkája révén szerzte. Az alkotmány 12. paragrafusa kimondja, hogy az USSR-ben minden egészséges polgár számára a következő elv érvényesül: „aki nem dolgozik az ne is egyék.” Majd: a szocializmus alapelve a következő princípium megvalósításában érvényesül: „Mindenkinek a maga tehetése szerint, mindenki a munkájához képest!”

Az állam szervezete

A Szocialista Szovjet Köztársaságok Szövetsége (USSR) az új alkotmány szerint tizenegy köztársaságból áll. Érdekes, hogy a nagy garral behirdetett „Birobidzsán zsidó köztársaság” nincs ezek között, de nem szerepel mint „autonóm tartomány” (regio) sem. Az USSR-ből bármely szövetséges köztársaság bármikor kiléphet. A szövetség teljes államjogi egységet alkot a törvényei minden tagállamra kötelezőek.

A szovjet legfőbb szerve a „Legfelsőbb Tanács”, amely a törvényhozó és népbiztoságok útján a végrehajtó hatalmat gyakorolja. A „Legfelsőbb Tanács” két kamarából áll: a „szovjetek kamarájából” és a „nemzetiségek kamarájából”. A szovjet kamarájában minden háromszáz ezer lakos után egy képviselőt választanak. A nemzetiségek kamarájában minden szovjetköztársaság tíz, minden autonóm köztársaság öt és minden autonóm tartomány két képviselőt választ. A két kamarát ötévi tartamra választják meg és teljesen egyenlő jogokkal bír. Egy törvény csak akkor emelkedik jogerőre, ha mind a két kamara — szövegszerű — elfogadta. Amennyiben a két kamara nem tudna egységes állásfoglalásra jutni, akkor paritásos alapon kiküldött bizottság tárgyalja a törvényjavaslatot. Ha ez se jutna lapodásra, vagy az így létrejött javaslatot a kamarák egyike nem fogadná el, úgy új választásokat kell kiírni.

Mihez van joga a szovjet állampolgárnak?

Az új alkotmány legérdekesebb fejezetei minden bizonnyal azok, amelyek a szovjet-állampolgárok jogait és kötelességeit tárgyalják.

Mihez van hát joga a szovjetpolgárnak? Mindenekelőtt: a munkára és arra, hogy a munkájáért — mennyiségének és minőségének — megfelelő díjazásban részesüljön. Ez a legfőbb jog, amelyet az államnak feltétlenül garantálnia kell, „hacsak gazdasági krízisek és munkanélküliség meg nem akadályozzák ebben.” (118. paragrafus.)

Minden szovjetpolgárnak joga van a pihenésre is. Ép ezért az alkotmány a napi hét órai munka mellett a fizetéses szabadságra való jogot is kötelezően kimondja.

Minden szovjetpolgárnak joga van arra, hogy öregség, rokkantság és betegség esetén az állam gondoskodik róla.

Minden szovjetpolgárnak joga van a legfelsőbb fokig menő, teljesen ingyenes oktatásra.

A nők a férfakkal mindenben teljesen egyenlő jogúak és pedig a gazdasági, az állami, a kulturális, a társadalmi és a politikai életben. Az alkotmány kimondja az anya és a gyermek teljes védelmét.

Az alkotmány kimondja a teljes szólásszabadságot, a korlátlan sajtószabadságot, a gyűlekezési jogot, a felvonulások és tüntetések csorbítatlan jogát. (125. paragrafus.) Hogy azután ezek az alkotmányban biztosított jogok a valóságban hogyan néznek ki, — az természetesen más kérdés. Természetesen az alkotmány biztosítja a „személyes szabadság” jogát. A sajtó és szólásszabadság mellett viszont letartóztatják Radeket és Bucharint.

Az alkotmány megállapítja a szovjetpolgároknak azt a jogát, hogy egyesületképzést, szakszervezeteket, szövetségeket, sport- és védelmi egyesületeket, technikai és tudományos szervezeteket alakítsanak. Az alkotmány kimondja: „a legmagasabb politikai öntudat a kommunista pártban jut kifejezésre.”

A szovjetpolgárnak joga van még a levéltitokra és a törvény előtti egyenlőségre.

A kötelességek között szerepel az új ideológiának megfelelő sullyal: a haza megvédése az USSR minden polgárának szent kötelessége! (133. paragrafus.)

A választói jog az egyenlő, általános közvetlen és titkos választójogot inauguralja, amely a szovjet minden tizennyolcadik évét betöltött polgárát megilletik, nemre való tekintet nélkül, „kivéve a gyengeelműeket és azokat, akiket a bíróság megfosztja a joguktól” (135. paragrafus). Az új alkotmány szükségesnek tartja kiemelni, hogy „fajhoz vagy nemzetiséghez való tartozás, vallás, képzettség, lakás, szociális eredet vagy korábbi gazdasági helyzet” nem befolyásolhatja a választói jogosultságot. (136. paragrafus.)

A passzív és az aktív választói jog azonos. Viszont csak azok választhatók, akiket a munkásság következő szervezetei, vagy társadalmi jelöltnek kandidálnak: a kommunista párt szervezetei, a szakszervezetek, a szövetségek, az ifjúsági organizációk és a tudományos társaságok. (141. paragrafus.) Nagyon érdekes az új alkotmánynak az a pontja, hogy a választók többsége visszahívhatja a már megválasztott képviselőket.

ROYAL slágermozgó.

Ma, csütörtöki kezdettel a szezon egyik legszebb filmje GUSTAV FRÖHLICH és LIDA BAAROVA nagyszerű slágera:

A csábító

Egy modern házasság rendkívül érdekes és izgalmas regénye.

Madridban, a bombázás háborzongató percei alatt

Néhány óra az állandó bombázás alatt álló spanyol fővárosban

Párizs, január 20. A Le Populaire Madridba küldött munkatársa az alábbi háborzongató cikket írja a spanyol főváros bombázásának óráiról.

„Már Taranconnál, ahol a kormány főhadiszállása van, zsufolt teherautókkal találkozik az ember az országuton, ame-

vizsgálhattam önmagam, mert messzehangzó robbanás riasztott a valóságra.

A következő robbanás már a közelben történt, mert az egész szálloda megremegett és az ablakok összeszörtök.

A pincébe szaladtunk, ahol vagy harmincan zsufolódtunk össze, míg a bombázás véget nem ért.

Másnap hajnalban egy ismerősöm házában terraszáról néztem végig a felkelő gépek látogatását. Nehéz Junkers gépek keringtek a város fölött, majd pedig Caproni típusú könnyű gépek jelentek meg és néhány kört írtak le a város fölött, így keresve a pontot, amelyet bombáznok kellett. Ezután kezdődött meg a bombázás. A repülőgépek alig 5-600 méternyi magasságban repültek a város fölött. Az uccáról a légháritó gépfegyverek állandó kattogása olykor-olykor egy-egy magános lövés is hallatszott. Percek alatt játszódtott le az egész. És egyszer csak

husz kormánypárti vadászipilógépek tűnt fel a láthatár szélén, olyan gyorsasággal, hogy az ember szinte elképzelt belé.

Sohse hittem volna, hogy ilyen gyors repülőgépek is vannak a világon. Megkezdődött a légiküzdelem. De a felkelők repülőgépei nem kezdtek légiharcot, hanem amint a kormány gépei megjelentek, elűntek a város felől.

Ezután meglátogattam a bombázott városrészeket és a külvárosokban összerombolt házak, felfordított szekerek, szétrobbantott utak. Az összes uccákon barrikádok és homokzsákok. Délután aztán újra megjelentek a támadók gépei. Kétemeletes házból tartózkodtam. Amikor a riadó meghallottuk, a ház minden lakója egyszerre rohant a pincébe. Kimentem a ház elé, hogy megnézzem, mi van ilyenkor az uccán. Eppen akkor, amidőn megkezdődött a bombázás. Az emberek fejvesztve rohantak az uccán, nem tudták, hogy hová, mintha láthatatlan ellenség elől menekülnének.

Sebesültek a járó-kelők támogatására.

lyek a bombázás elől menekülő asszonyokat és gyermekeket szállítják. De nem mindenki menekült el Madridból. Várakozom ellenére a városban élnek a forgalom, a villamosok, amelyeknek lámpáit elhomályosították és az egyéb járművek is csak nehezen tudnak közlekedni az állandóan zsufolt uccákon. Nem az az érzése az embernek, mintha ostromlott városban volna. Baszk étteremben vacsoráztam, ahol az összes asztalokat husz-huszonöt éves fiatal katonák foglalták el. Ezután elmentem a szállodába, ahol a portás a következővel fogadott:

— Tessék rá elkészülni, hogy négy órakor hajnalban felkeltjük, mert ebben az órában a fasiszta repülők minden nap megtámadják a várost.

Nem kellett felbreszteni. Felkeltett a repülőgépek zúgása. Érdekes élmény, amit az ember az ágyban várja a halált, egészen más, mint amit a világháborúban éreztem a lövészárkokban. De sokáig nem

Munkás Mozgó

Csütörtökön 3, 6 és 9, pénteken 3 és 6 órakor csak két előadás, este 9-től kulturelőadás szombaton, vasárnap 3, 6 és 9 órakor. Hétfőn, kedden utoljára:

Napsugár kisasszony

Főszereplők: SHIRLEY TEMPLE

A halál repülői

Izgalmas repülődráma. Vasárnap délelőtt 10 $\frac{1}{2}$ órakor matiné: AZ ANYAI KÉZ

val igyekeztek a menhelyek felé. Asszonyok, gyermekekkel karjaikon szaladtak az uccán és ordítottak a kétségbeeséstől és borzalomtól. Az emberek ugyszólván magukon kívül rohantak ide-oda az uccán.

Egy véresarcu embert láttam, aki félőrülten rohant folyton hátra-hátra nézve, mintha az ellenség a hátamögül, nem pedig felülről jönne.

A szomszéd ház éppen akkor lobbant lángra, az én lakóházam már régen égett. Tizenkét bomba zuhant az uccára, 17 embert ölt meg és 12-öt megsebesített.

Meglepo hidgevérrel szervezték meg a tüzoltó munkálatokat. Az emberek között egy 16 és egy 18 éves leány is volt. Mindenkik látta a halált, de egyikük sem volt megrémülve. Ekkor már a város fölött keringtek a köztársasági repülőgépek és borzalmas légcicarta kezdődött a város fölött. Felethetetlen látvány volt a levegőben harcoló ötvennégy gép, ahogyan az egyik a másikra vetette magát, vagy csak forgott a levegőben, hogy az ellenséges gépet örvényébe kapja, vagy pedig amint bukfencet hányt a levegőben, hogy megmeneküljön az ellenséges gép lövéseitől. végül a felkelők gépei menekülni kezdtek, de a városon kívül tovább folyt a harc. Este aztán megtudtam, hogy hat felkelő hárommotoros repülőgépet lőttek le és a kormány is veszített egy repülőt.

Bisztricki nyilatkozata a cluji neolog iskoláról

Tegnap számunkban beszámoltunk Náthán Bisztrickinek a cluji neológ, elemi iskolában tett látogatásáról. Ebből az alkalomból megkértük Bisztrickit, nyilatkozzon az iskolában szerzett impresszióiról.

— Kellems benyomást tett rám az iskola. — mondotta Bisztricki — ószinte örömet és meglepetést okozott, hogy az ardeali viszonyok között olyan kitünő tanerőkkel, lelkes vezetőkkel bíró zsidó iskolát találtam, mint a neológ iskola.

— Ki kell emelnem az iskola lelkes, zsidó rajongással és odaadással megáldott igazgatóját, Frei Lajos igazgató urat, aki 30 esztendeje vezeti az iskolát, herolikus munkát végez azzal, hogy az iskolába komoly, igazi zsidó szellemet plántál. A gyerekek szabad és mégis fegyelmezett nevelése az ő emberi és pedagógiai kvalitásait dicsérik. Külön elismerést érdemel rabbi Klein Eljáhu, aki a héber nyelv tanításával közelebb hozza a specifikus ardeali körülmények között élő és felnövekvő gyerekek lelkét az igazi zsidó kulturához és Palesztinához. Brief tanító ur és az egész tanítói gárda tudatában vannak annak a fontos misszióknak, amit a cluji zsidó iskolában való tanítói működésük jelent.

— A héber nyelv tanításával az iskola közelebb hozza a gyermekek lelkét az igazi zsidó és a virágzó palesztinai héber kultúra valóóságához.

— Örömmel s az iskolában tapasztalt hamisítatlan zsidó atmoszférán felbuzdulva járlok hozzá ahhoz, hogy az ardeali zsidó közvélemény érdeklődését rátereljem a cluji zsidó elemi iskolára és rámutassak ennek az iskolának jelentős nevelő munkájára. A cluji zsidó iskola megérdemli, hogy a legnagyobb szeretettel részesítsék és támogatásuk munkájában.

Képviseltek részvénytársasága

előlegeket nyújt olyan bizományi árukra, amelyek kizárólagos képviselőségét elnyerné. Ajánlatokot továbbit Inginer L. Calman, Bucuresti, Schitul Darvari 10.

SPORT

Éles Schmeling-ellenes kampány Amerikában

Junius 3-án lesz a profi nehézsúlyú ökölvívóvilágbajnokság döntője

NEWYORK, január 20. A nehézsúlyú ökölvívóvilágbajnokság döntőjébe a bajnokság jelenlegi védője Braddock és Max Schmeling hitlerista ökölvívó kerültek. Amint Amerikában nyilvánosságra került a világbajnoki döntő időpontja, amelyet Junius 3-án állapítottak meg, eddig nem tapasztalt méretű propaganda indult meg a hitlerista Schmeling ellen. Képban, írásban, plakátokon és sajtóban állandóan folyik a Schmeling-ellenes propaganda. Az ellenpropaganda mellé érthető politikai okokból lecsatlakoztak az amerikai szakszervezetek, valamint mintegy ezerkötő száz különböző társadalmi egyesület. A hitleristaellenes sport-bojkott élén La Guardia, Newyork város főpolgármestere áll.

Timisoaran rendeztek az idei országos birkozobajnokságokat

Timisoara, január 20. Tegnap fejezték be Románia ezévi országos birkozó bajnoki versenyt, amely érdekes és szép küzdelmeket eredményezett. A verseny egyetlen zavaró momentuma, hogy Tózsért, aki a legutóbbi olimpián jelentős sikert ért el, mert félórával későbbben nevezett, a zsűri nem engedte indulni. A verseny végeredményei a következők:

- Légsúly:** 1. Burkovits UDR, 2. Tarcu Vulturii Textila, 3. Duca CFR Timisoara.
Pehelysúly: 1. Konecsnik UDR, 2. Horváth Vulturii Textila, 3. Juhász Olimpia.
Könnyűsúly: 1. Gavrilenco CFR Timisoara, 2. Weber Olimpia, 3. Takács CFR Timisoara.
Kisbajkósúly: 1. Bitterman SSMR, 2. Sándor UDR, 3. Moiovan CFR Timisoara.
Középsúly: 1. Cocos CFR Timisoara, 2. Gál UDR, 3. Gimessy SSMR.
Kisnehézsúly: 1. Schwirtzenbeck UDR, 2. Finkelstein Vulturii Textila, 3. Szilágyi Hercules.
Nehézsúly: 1. Susaba CFR Timisoara, 2. Schicht UDR, 3. Oprean CFR Bucuresti.
 A bajnokságban több mint ötven versenyző vett részt.

Budapestre megy az AMEFA. Aradról jelentik: Kertész Gyula, az aradi munkássport-egyesület futballszakosztályának világhírű edzője most tért vissza Budapesten töltött szabadságáról Aradra. Az edző közölte az egyesület vezetőségével, hogy az AMEFA részére a nyár folyamára két mérkőzést kötött le. Az AMEFA ezek szerint Budapesten az FTC és minden valószínűség szerint a BESZKART-tal játszana.

Nemzetközi birkozóversenyt rendez a Phönix. A baiaimare Phönix birkozószakosztálya január 31-re nagyszabású nemzetközi birkozóversenyt készít elő. A Baia-Mare bajnokságért folyó versenyre több neves csehszlovák birkozón kívül Románia összes számotvető versenyzője is meghívást nyertek.

APRILIS 18-AN CSEHSZLOVÁK-ROMÁNIA BUCURESTIBEN. Bucurestiből jelentik: Az ez évben első ízben kiharásra kerülő Enecs-kupa labdarugó torna keretében a Csehszlovákia-Románia válogatott labdarugómérkőzés dátumául a román szövetség április 18-át kérte. Mely jött meg a cseh szövetség válasza, mely szerint az időponthoz hozzájárulását adja.

Buckna, a prágai LTC kanadai származású jéghekkijátékosa a Kimberley Dynamiters elleni mérkőzésen szenzációs formában játszott. A kanadai csapat most igyekszik megnyerni Buckna-t, hogy utazzon velük a londoni világbajnokságokra. A világbajnokságokon a kanadaiak csak saját válogatottjukkal játszhatnak.

Stella Walasiewicz, az Amerikában élő lengyel olimpiai győztes csatlakozott ahhoz a

professzionista csoporthoz, amelynek tagjai Jesse Owens, Eddie Tolan és Mildred Didrikson. A két hölgy előnyversenyeken indul a férfiversenyzők ellen.

A HC Bragadiru Clujon. A jéghekkői Nemzeti Bajnokság keretében szombaton a HC Bragadiru lesz az Universitatea vendége Clujon. A mérkőzés este 9 órakor kezdődik a sétatéri jégpályán. Vasárnap egész nap a gyorskorcsolyázó bajnokságokat bonyolítják le.

Sámson-ból. A sighetli Sámson január 30-án, szombaton este rendezte hagyományos bálját, amelynek sikere már eleve biztosítva van.

Morariu Albin lemondott kapitányi tisztségéről. A Bécs melletti Badenben rendezendő asztalitenisvilágbajnokságra készülő román válogatott csapat vezetésére — min ismeretes — a szövetség Morariu Albint kérte fel. Morariu megbízatásának elfogadását a maga

részéről bizonyos feltételekhez kötötte. Mint-hogy a szövetség egyik vezetője telefonon közölte, miszerint egyetlen feltételét a közölt formában nem fogadják el, Morariu lemondott a kapitányi tisztségéről.

George Popescu, Románia pehelysúlyú bajnoka tegnap este a párizsi Central Palaceban győzelmet aratott Kid Hermal felett. Ellenfelét a hatodik menetben leléptették.

Ausztria—Franciaország válogatott mérkőzés lesz vasárnap Párizsban. A mérkőzésre Meisl Ottó osztrák szövetségi kapitány az osztrák csapatot a következőképpen állította össze: Raftl, Sesta—Schmaus, Adamek—Smistik—Nausch, Riegler—Strohl—Binder—Jerusalem—Vierteel. Tartalék: Zöhner. A csapat gerincét az Austria játékosai képezik.

Auer ismét Budapestre távozik. Budapesti jelentés szerint a Phöbus azzal a tervvel foglalkozik, hogy Auert, előbb az Ujpest, jelenleg a bucaresti CFR, illetve FC Rapid játékosát szerződtesse. Hír szerint a bucaresti csapat nem gördit akadályokat Auer Budapestre való távozása elé, ahol egyébként jelenleg szabadságát tölti.

Ellen Preis nyerte Ausztria női vívóbajnokságát. Bécsből jelentik: Ausztria női vívóbajnokságát Ellen Preis olimpiai bajnok nyerte.

Beyruthban a keleti turán levő Admira labdarugócsapata 2:2 (2:1) arányban mérkőzött a város válogatottjával.

SZÍNHÁZ-FILM

Ma este a Sok hűhó Emmiért bemutatója

A budapesti Kamara színház szezonnyitó darabja a Sok hűhó Emmiért című, hallatlanul mulatságos szövegű, nagyszerű, modern, pattogó ritmusú zenéjű operett volt. Dajka Margittal és Szűcs Lászlóval a két vezető szerepben, több mint 75-ször került színre ez az újdonság. A mi színházunk, amint csak lehetett, megszerezte az előadás jogát s már ma este be is mutatja az operettet.

A Gróf László rendezésében és Schreiber Alajos vezénylete mellett bemutatásra kerülő Sok hűhó Emmiért főszerepeit nálunk Solyomás Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Jenei János, Tompa Sándor, Filöp Sándor, Csóka József, Lantos Béla, Deesy Jenő játsszák. Tebán János, aki az összes táncok beállítását is végezte, a második felvonás kabaréjában Bázsa Évával új, szenzációs táncot mutat be.

HETI MŰSOR:

Csütörtök fél 9: Sok hűhó Emmiért. (Aszlányi Károly, Fényes, Szabolcs és Harmath Imre legújabb operettje. Rendező: Gróf László. Főszereplők: Solyomás Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Jenei János, Tompa Sándor, Filöp Sándor, Csóka József, Deesy Jenő, Lantos Béla. Premier bérlet).
 Péntek fél 9: Sok hűhó Emmiért. (Rendes bérlet).
 Szombat d. u. 3: Lengyelvér. (Ifjúsági előadás, olcsó helyárakkal).
 Szombat este 9: Sok hűhó Emmiért. (Harmadszor).

Vasárnap d. u. 3: A virágzó asszony. (A nagyszerű vigjáték első olcsó helyáras előadása).
 Vasárnap d. u. 6: Eső után köpönyeg.
 Vasárnap este 9: Sok hűhó Emmiért.

ROMÁN OPERA MŰSORA

Péntek, január 22: Rigoletto. (Katona Gyula tenorral.)
 Szombat, január 23: Trubadur. (Iskolai matiné.)
 Vasárnap, január 24 (este): Horia. (Premier)
 Hétfő, január 25: Aida. (Hanz I. Heinz tenorral.)
 Szerda, január 27: Soreanu-Antonescu turné.
 Péntek, január 29: Piros rózsák.
 Vasárnap, január 31 (este): Cigánybáró.

HAR ZION HAR CARMEL

Egyedüli hajójárat, mely palesztinai lobogóalatt közlekedik Románia és Palesztina között. Rendszeres utas- és áruszállítás.

A legközelebbi hajóindulások Constantából Haifába:

Har Zion	január 21	Har Carmel	február 11
Har Carmel	január 28	Har Zion	február 18
Har Zion	február 4	Har Carmel	február 25

Jegyek kaphatók az

Uj Kelet utazási osztályánál

„Kedem” utazási iroda

transzilvániai és banati vezérképviseleténél.

Teher szállítási ügyekben a

Lazar Bercovici Constanta

vezérigénység szolgál felvilágosítással. Casuta Postala 65. Tel. 174. Táviratcim: Bercola

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

A csábító Gustav Fröhlich és Lida Bearova nagyszerű slágere. Egy modern házasság rendkívül érdekes és izgalmas regénye. A szezon egyik legjobb filmje. Műsor előtt a legfrissebb Fox világhírű.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

3 film román és magyar feliratokkal: I. A vihar. Az orosz filmgyártás remeke. Ostrovsky darabja után. Tarassova-val. II. Karanga. Zenés bohózat. Jack Buchanan és Lily Damita. III. Híradó. Helyárak: 10 és 15 lej. Kezdet: 3, 6, 9-kor.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legfrissebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portóhelyeg mellékelve van.

Házasság céljából keresünk 28—35 éves, intelligens, művelt és jó családból való zsidó iparost, kinek megfelelés esetén Brasovban biztos és nagyjövű egzisztenciát nyújthatunk. Kimerítő, lehetőleg fényképpel ellátott, ajánlatokat „Rentabilis iparág” jelge alatt a kiadóba továbbít.

A Goldmark Zsidó Filharmoniai Társaság jókarban levő pianót keres bérbé. Reg. Ferdinand 54.

Armatura-gyár, saját fémöntődével, transzilvániai városban oly tökéletes közreműködő társat keres, ki elsőrangú technikai szakember, erélyes fellépésű és a technikai vezetést önállóan ellátni tudja. Ajánlatok fényképpel és eddigi működési bizonyítvány nyal felszerelve e lap kiadóhivatalához küldendők „Jövő” jelgére.

Nagy tömegben elhelyezhető találmánynak az országban való bevezetése céljából ügyes, komoly és intelligens utazót keres iparvállalat 50.000 lej óvadékkal. Ajánlatokat „Nagy kereset” jelgére a kiadóba.

Szabadalmazott közszükségleti cikk gyártása és forgalombahozása céljából 100.000 lej tőkével társ keresetű. Megkereséseket „Nagy haszon” jelgére továbbít a kiadóhivatal.

Jól bevezetett faraktárhoz társ kerestetik. „150—200.000” jelgére.

Halló fiúk! Magas, barna, jóképű 22 éves urilány vagyok. Keresek mozi, színház partnert intelligens fiu személyében. Irjatok „Jókedélyű vagyok” jelgére a kiadóba.

ד"ר היעוץ געמיינדע וועט פיר זאפארט אריינן טיכטיגען שמש פיר קהלי חיק מקר פער-וואלטונג אבטריטעלער ווידר ערפארדער-אויך פליישווייז פיר כשר פלייש ווידר געזונט. Comunitatea izraelita orthodoxa Iclod jud. Somes.

Forgalmas rövidárúzetlet közreműködő társat keres vagy előnyös feltételek mellett átadó. Február 1-től. Cim a kiadóban.

4 szobás összkomfortos lakás modern házban kiadó. Regele Ferdinand 43—45.

Fényképezési műterem, elegánsan berendezve, átadó. Fényképes ajánlatok „Benősülési eshetőség” jelgére a kiadóba.

Kiadó különbejáratu butorozott szép szoba. Tracetoare 9.

Elsőrendű כשר ארץ-vegetárius könyha, cukrászattal egybekötve. Brisszek, lakodalmak, zsurok rendezését vállalja: Adler, Regele Ferdinand 22, I. emelet. Abonensek kedvezményben részesülnek.

20.000 lej kezdő jövedelemmel, amely azonban lényegesen emelhető, utazó benősülésre kerestetik. 40 év körüli németül is beszélő urak leveleit kettős borítékban „40 év körül” jelgére a kiadó továbbít.

Volt faüzemi alkalmazott 26 éves praxissal, perfekt román és magyar nyelvtudással bármilyen állást keres, szombat megtartásával. Lázár, Cluj, Calea Decebal 46.

Román, német, angol nyelvórákat adok. Cim a kiadóban.

Jóízűen és olcsón étkezhetünk Mihai Viteazul 10. Elekné ort. kóser étkezőjében.

A diadalmas minőségi márka!

ma a különleges minőségű „LUXUS SILKEN FINEST” Primeros, — mely az egész világot meghódította! Győződjön meg Ön is a csodálatos, bársonyos, nem érezhető finomságról, sohasem fog mást használni!

Látogatás a nagy „vizsnici” utódiánál Oradean

„Cionista barátaink váljanak jámbor zsidókká.” Hogyan jött
léte a komáromi mikve. Ullmann István ortodox elnök a
cabbiszék betöltéséről

A közelmúltban Oradean három nagy rabbija „távozott” — ahogy a „vizsniciek” mondják mesterükről, megboldogult Jisrael Hagerről. A három közül csak egyiknek a helye van betöltve: a caddiké. Chaim Meir Hager az utód, negyvenkilenc éves, imponáló, erőteljes férfi, komoly és szeretetreméltó, mint az apja, közvetlen és finom. Második a tizenegy testvér közül, Wolichowitz lengyel város megválasztott papja, de nem foglalta el az állást, mindig apja mellett volt, a család és a hívek egyöntetű akarata őt emelte a „vizsniciek” vezéri székébe. A szék, úgy vettem észre, az asztal tulsó felén áll, szemben reb Jisrael karosszékével, a gyász-év leteltéig kegyeletes szokás ugyilátszik üresen hagyni az eltávozott helyét.

Egyébként minden maradt a régi. Az öreg gabbe, reb Mesülemnek háta kissé megörnyedt, vastag, rozsdaszínű szakállában újabb hajcsomók fehérlelenek, csak a megnyugtató szenvtelensége a régi.

— Minek azt újságba tenni — dohog —, amit úgy is tud az egész világ? A rebbe, „er soll leben” hajnalban kel. Miért nem éjszaka? Mert késő éjszakaig úgy is fenn van. Nyílt és titkos dolgokat tanul, amiket mi so' hse fogunk megérteni. Miért? Mert ha mi is tudnánk azt, akkor mi különbség lenne köztünk és közöttük?

Tovább nem filozofál. Elmondja, hogy a rebbe felkelés után az ortodox hitközség „mikvéjébe” megy, a mikvét a legzigorubban „kósernek” tartja. (A megboldogult is idejárt, holott építtethetett volna saját fürdőt, de ő a legmesszebbmenően respektálta a nagy hitközség intézményeit). Aztán kilencig tanul. Akkor imádkozik, nem különösen hosszú ideig, legfeljebb másfél óra hosszat, utána megint tanul délig. Ebéd után fogadja a kérvényezőket, a látogatókat és hűvel tanácskozik. Kettőkor ledül egy órára; megint tanul minchág és fél 8-tól tizig ismét közéleti életet él. Senkivel nem tesz kivételt. Aki be akar jutni hozzá, bevárja a fogadás óráit és amíg sorra kerül. Titkára az ősz reb Zeide Schächter, aki a hideg előszobában egyenesen gyöngybetűkkel a „bökösékat” írja, megígérte, hogy elsőnek viszik, addig menjek a fűtött besz hamedresbe és „nézzek kicsit egy széfembe”.

Világi dolgokról beszélgetünk a rebbevel, aki a jiddis lapokból jól van informálva és történet-szemlélettel nézi az eseményeket.

— A hitlerizmus a zsidó egzisztenciákat nyomorítja, a bolsevizmus a zsidó lelkeséget. A két világnézet egyaránt ellenünk van. A franciák demokráciája valóságosan megátalkodik a nagy mérkőzéseket. Blum kimagasló politikus, tiszta jellem; bámulattal és tisztelettel lehet felnézni rá. Kissé elgondolkozik.

— Talán onnan, Franciaország felől jön a béke és nyugalom, amit több mint két évtizede elvesztett a világ.

Valamikor, több mint száz esztendeje, onnan forgatták fel a világot. Most, lehet, onnan fogják egyensúlyba lendíteni. A történelem csinál ilyen furcsaságokat.

Erec Jisraeirtől beszélgetünk. Bajokról, gatlásokról, küzdelmes előbbrejutásról. Mert a rebbe, aki az Agudának egyik vezetője, nagy cionbarát. A hívők jó része is be van szervezve ebbe az alakulatba, amely a Palesztina-munkát most már elsőrendű követelményként állította programjába. Hager Chaim Meir rebbenek egyetlen kívánsága, hogy — „unsere zionistischen Freunde mögen fromme Juden werden”. Cionista barátaink is legyenek jámbor zsidók.

Kívülről csukló sirás hallszik, asszonyé, aki szegény, beteg férje miatt jött, hogy imádkozzanak életéért. A látogatásnak vége. Beengedik a siró asszonyt, kint egy másik vár, hogy bejuthasson. Fiatal, kopottas, félnék. Ő is az ura miatt jött. Meglógott és az asszony nyakán hagyott négy apró gyermeket. Az egyiket (már kezd járni és gügyög) örökre adná. Jött a rebbéhez, hogy „imádkozzon ki a gyermeknek egy jó nevelőapát”.

Olyat, aki nem lóg meg a gyermek elől.

A rebbe házatájának szomszédságában áll az ortodox zsidók székháza, a tágas udvaron, ahol templom, iskola, baromfi-vághid, kultusz- és kulturintézmények vannak együtt. A székház emeletén a különböző szakosztályok irodái között a tágas tanács-

terem mellett a főjegyző irodája, az agilis, kitűnő Gábel Sándoré, aki egy füst alatt panaszokat intéz, békéltet, tanácsot ad, segélyez és ha kicsi szuszhoz jut, anekdótát ad elő ziesen, zsidó poénnel.

Halljuk csak az egyiket, amelyben zsidó intézmények létrejöttét jellemezte.

Jó néhány évvel ezelőtt Komáromban ortodox hitközség létesült. Deputáció jött az országos iroda elnökhöz, reb Icig Reichhoz, hogy forma szerint is elintézzék az új alakulást és hogy megtanácskozzák a rituális furdó ügyét, ami a legtöbb költséget igényelte.

— Nagy gondunk van, reb Icig a mikve miatt. Szegények vagyunk és nincs rá pénzünk — mondta a deputáció vezetője.

— Érttem, hogy nincs pénzünk. De van a banknak! Igaz?

— Van, van. De azt meg is kell fizetni! — Ki mondta, hogy nem kell megfizetni? Csak előbb legyen meg a pénz. Ha majd törlesztésre kerül a sor, akkor...

Az elnök reb Icig jelentős kézmozdulatot tett, amiből félreérthetetlenül ki lehetett olvasni, hogy ha majd lejárnak a váltók,

Óvakodjunk a meghüléstől!

„Már a csontjaimban érzem a nedves-séget. Biztos, hogy meghültem.”
— „Amint hazaérkezik, használjon Carmol-t” bedörzsölésre és rögtön elmúlik.”

*) Carmol a legjobb bedörzsölőszert meghülés, gripa, reumatikus fájdalmak és láz ellen. Ára üvegenként 22 lej. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

akkor jöjjenek csak megint. Még hozzá-tette:

— Az irodának sok baja van. Nos? Lesz majd egyel több!

A deputáció tagjai könnyű szívvvel, mint akik jól végezték dolgukat, hazamentek, váltót vettek, aláírták, ötezer forintot felvettek, felépítették a fürdőt, felavatták, boldogan használták.

Aztán jöttek prezentálni a váltót. Az elnökség tiszteletteljes hivatalos levelet irt az országos irodának. Nem jött válasz. Aztán irtak az elnök reb Icignek, megint nem jött válasz, a bank ellenben a „törvényes következményekkel” fenyegetőzött. Ekkor a deputáció megint vonatra ült és a komáromi ortodox urak megjelentek reb Icig színe előtt.

Valamivel izgatottabbak voltak, mint az első alkalommal.

— Mi jót hoztak, kedves barátaim? — kérdezte olyan arckifejezéssel, mint aki soha még csak meg sem álmodta a komáromiak mikvéjét.

— Elnök ur — riszálta torkát a küldött-ség vezetője — elnök ur, emlékeztetjük a mikvénkre.

— A, a mikvé! Kész?

— Hogyne, há! Istennek!

— Há! Istennek! Gratulálók.

— Igen! De az adósságok...

— Azokat ki kell fizetni!

— Miből, elnök ur? Különbben is azért jöttünk, hogy régebbi ígéretére emlékeztessük.

— Igérttem, hogy én fizetem a váltókat, uraim, ugy-e? De én is kérdelem, uraim: miből? Az irodának nincs pénze. Nincs és nincs és nincs!

A deputáció elnöke kpirosodva, valami merészet akart mondani, de torkán akadt a szó. Reich elnök kisegítette.

— Maga azt akarja mondani, hogy én nem tartottam be a szavam. Vagyis, mi a hely-

zet? Az, hogy én hazudtam! Igaz, én egy hazug vagyok! De a mikve megvan. És ez a fő-dolog, uraim.

A komáromiak hazamentek. Nem éppen könnyű szívvvel, de egy jó tanulsággal. Hogy közügyekben nem a szavaknak van szerepük, hanem a tényeknek.

Stern inspekción elöljáró, aki végighallgatta a visszaemlékezést, megjegyzi:

— Az első zsidó népszámlálást a Biblia „fél sékelekkel” ejtette meg. Miért nem olvasták össze a fejeket? Mert a fejek már abban az időben nem számítottak. Csak a pénz.

Valaki felháborodott panasszal jön egy individium ellen, aki a legcsunyalább eszközökkel gazdagodott meg és aki becsapta.

— Tíz év előtt még a nevé sem tudta aláírni! — háborgott.

Gábel Sándor nyugodtan megjegyzi:

— Tíz év előtt? Lehet. De ma? Már más-konak a nevé is aláírja.

Megjött a ros hakohol, Ullmann István, vagy tizen várják, tiszttségével kapcsolatos ügyekkel. Érdekes profil. Markáns orrán ke-rek szemüveg. Egész lényének komolysága (talmudismerők körében jó talmud chochom-nak tartják) ellentétben van választékos ele-ganciájával. Karcsu, magas férfi, a diploma-ta és tudós keveréke.

Mindössze harmincnégy éves. Amikor meg-választották, 1933-ban, az ország egyik leg-nagyobb hitközségének feje harmincegy éves volt. Ebben a korban a képviselőtestületbe is ritkán jut az ember.

Apja, Ullmann Sándor, amikor 1905-ben e hitközség vezetőjéül megválasztották, mind-össze huszonnyolc éves volt. Kiváló férfi: kulturáival, nagy zsidó tudással, kitűnő poli-tikai érzékkel. Az ő apja, Ullmann Izidor, a híres „Jöriet Slomo” unokája szintén elnöke volt Oradea ortodox zsidóinak. Egyike a

nagy triumvirátusnak (kivéül Fuchs Mór fő-rabbi és Gábel Jakab iskolaigazgató), amely a múlt század nyolcvanas éveitől harminc évén át vezette, fejlesztette, naggyá lendi-tette kulturális és jótékony intézményekkel a város konzervatív zsidóinak vallási közüle-tét.

A fiatal elnök mondja:

— Hogy a rabbiszék betöltését hogyan akarjuk? Nehéz erre most, a gyászév letelte előtt, válaszolni! Márciusban, az évforduló után, alapszabályaink szerint közgyűlést hi-vünk össze, amely jelölőbizottságot delegál. Három-öt rabbi között fog aztán a nagygyű-lés választani.

— Felmerült már valamelyiknek a sze-mélye?

— Komolyabb formában nem. A választás kétségtelenül nehéz lesz, mert kevés az olyan rabbi-tekintély az országban, akinek szemé-lyében meg tudna egyezni ennek a sokréti, sokféle felfogású közösségnek a többsége.

— Amíg a választás bekövetkezik, a leg-fontosabb rabbi-funkciókat a „besz din” látja el. Tagjai: a 72 éves Zimmermann Pinkász, akit 42 évvel ezelőtt hozott ide Ullmann Izid-or és a 80 éves Horovitz Pinkász, aki a lengyelországi Kossowból jött és 1919-ben lett daján. Neves ember, több halachikus könyv szerzője. A harmadik: Blum Mór, a híres berettyóújfalusi reb Avram Blum fia. Ő negyvennyolc éves.

Zimmermann az ő hetvenkét esztendejével nyugalomba akar menni. Azt mondja, szeret-ne visszavonulni, hogy a gyakorlati tényke-dés helyett a tanulásnak éhessen. Az idő-sebb, a nyolcvan éves Horovitz, akinek fel-ajánlották a nyugdíjat, még funkcionálni akar.

Ugy vélekedik, hogy a pihenésre még min-dig van ideje.

Egy város, ahol nem ismerik a krízist

1950-ben nem lehet majd ráismerni a mai Bucurestire

Bucuresti, január 20. Bucuresti fejlődésé-nek tempója az utóbbi tíz év leforgása alatt szinte egyedülálló Európa többi városai kö-zött. A 250 ezer lelket számláló háború előtti fővárosnak a lakossága majdnem meghárom-szorozódott. Lakóinak száma ma még nem haladja meg a milliót, de Bucuresti mégis a nagy metropolisok életét éli. Amellett, hogy levegőjében és hangulatában még mindig ma-radt valami Konstantinápolyból, nagy lép-tekkkel igyekszik elérni Párizs, Berlin és Lon-don méreteit.

Tizenkét külváros kivül a főváros 7360 hektáron terül el. Kerület 47 kilométer, uc-cáinak száma 2285. Az uccák hossza összesen 800 kilométer. Az uccákon 75 ezer épület áll. Több mint 700 ezer lélek él ezekben a há-zakban, akik közül 650 ezer állandó, 50 ezer pedig átutazó, vagy ideiglenes lakója a fő-városnak.

A 700 ezer emberből mintegy 250 ezer a családfők, vagy az önálló keresettel bírók száma, akik közül 150 ezer gyárakban, iro-dákban, üzletekben, műhelyekben dolgozik. Ötvenezernek van szabad, vagy változó fog-lalkozása, 50 ezer a nemdolgozók (munkanél-küliek, nyugdíjasok, vagy töképezészek) száma.

A szórakozó főváros

A szórakozó Bucuresti számai a város nagy vitalitását és élnívágását illusztrálják. Egy nap alatt 15 ezer ember vált jegyet különböző szórakozási helyekre: mozikba, színházakba, sporttelepekre. A városnak 70 mozija van, mindegyikben napi 4 előadást tartanak. A hetven moziban naponta egymillió méter moz-képszalag pereg le, a különböző filmekben száz színész szerepel.

A fővárosban 47 ezer rádiókészülék van bejelentve, de a rádiótársaság becslése sze-rint legalább még egyszer annyi a zugrádió-zók száma. Átlagos számítás szerint legalább 2500—3000 személy tölti el estétét kávéházak-ban és táncoklakokban, legalább 5—700 sze-mély látogat zugjátéklarangokat és játékte-rmeket, amelyek igen gyakran „előkelő” házak jól elrejtett ajtó mögött működnek.

Ha azt számítja ki az ember, hogy menyi ételt fogyaszt el naponta a főváros, csodálko-znia kell, hogy mégis mennyi embernek korog a gyomra. Egy nap alatt a főváros a követ-kező mennyiséget emészti fel:

3400—3600 marhát és 50—60 ezer szár-nyast, melyeknek husa mintegy 150—175 ezer kilogramot tesz ki. A főváros 220 pékműhelye naponta 4000—4500 kiló kenyeret állít elő. A 700 ezer főnyi lakosság ezenfelül 40—50 ezer kiló tengerisültet, 110—125 ezer kilogram burgonyát, 300—400 ezer tojást, 100—150 ezer kiló zöldséget és konzervet fogyaszt el.

Az ivásban is rekorszámokat mutat fel

Bucuresti. A vízművek, amelyeknek vizellá-tása a Dambovita vízből történik, 100 millió liter vizet termelnek naponta. Pedig Bucures-tiben nem sok fürdőszoba van...

De nemcsak vizet isznak Bucurestiben. Napi 6—7 vagon bor, 4—5 vagon sör, 1—2 vagon különböző alkohol csuszik le a jám-bor polgárok torkán. A város egyharmada éttermekben, panziókban vagy esetleg a sza-bad ég alatt étkezik.

Az élő város

Az aránylag kisszámú fővárosi lakosság-hoz mérten Bucuresti forgalma világvárosi méretű. Az uccákon 10 ezer autó és autobus kergeti egymást, mintegy ezer villamoskocsi, 4—500 konflis, 5—6 ezer bicikli és motor-kerékpár, 2500—3000 kocsis és szekér közleke-dik. 10—12 repülőgépet érkezik és távozik na-ponta a fővárosból. Négy állomásra 140 vo-nat fut be és ugyanannyi indul el azokról. A vonatok közül 72 személyvonat átlag 2500 embert szállít oda, vagy vissza. Átlag öt új autó lép forgalomba és egyet vonnak ki a forgalomból. A legnagyobb forgalmu ucca a Bratianu körút, ahol óránként átlag 2000—2500 jármű siet mindkét irányba. A villamo-sok naponta 3200—3500, az autobuszok 180—220 ezer, a taxik 25—30 ezer, a többi jár-művek pedig 30—35 ezer személyt szállíta-nak.

A főváros kereskedelmi forgalma naponta félmilliárd lejre becsülhető. Ebből a főváros 30 ezer kereskedője mintegy 100 millió for-galmat bonyolít le naponta.

Hetvenkétezer épület közül 40 ezer föld-szintes, 2500 egy, vagy kétemeletes. A mo-dern Blochausk száma tízezer. Az épületek száma átlag naponta 10—12-vel szaporodik. Az épületek fűtése 24 óra alatt 5 millió kilo-gram fát, 50—55 vagon nyersolajat emész-t fel.

A jövő városa

Néhány számot ragadtunk ki a mai Bucu-resti életéből. De a jövő Bucurestije a főváros rendszeti hivatalának adatai szerint még nincs kialakulva. 1950-ben Bucuresti egészen másképpen fog kinézni. A várost 1700 hektár területű parkok és kertek fogják tarki-tani. A fővárosnak nyolc pályaudvara öt repülőtere és földalatti villamosa lesz, for-galma pedig négy hatalmas, egyenként 48 méter szélességű bulvárdon fog lebonyolódni.

De ekkor már milliós város lesz Bucu-resti, a nagy lehetőségek városa, mely né-hány évvel ezelőtt kezdte meg az amerikai tempójú fejlődést, hogy máris Kelet-Európa és a Balkán gazdasági és kulturális gócpontjává legyen. Még további tíz év kell ahhoz, hogy a főváros az európai metropolisok nivójára emelkedjék. És ha ez a tempó tart — tíz év múlva aligha fog valaki ráismerni a régi Bucurestire.

(h. e.)

(5)

LOBAGOLA

EGY NÉGER ZSIDÓ ÖNÉLETRAJZA

IV. FEJEZET

BORZALMAS FÉTIS-TÖRVÉNYEK

Fétis-törvények. A tűzpróba. Ördögkeresés. Az amazon hadsereg. Szerencsétlen lányok. Gumát feleségemül választják. Guma titka.

A fétis-törvény senkinek sem bocsát meg, aki megszegi. A törvény azt mondja: „Ha megvágod az ujjadat, véreznie kell, így hát, ha megszeged a törvényt, bűnhődnöd kell“. Ényhító körülmény nem mentés. Ha például egy ember tudatosan hazugságot mond valakiről, kettéhasítják a nyelvét és annak, aki lop, még ha saját apját vagy anyját lopja is meg, arról a kezétől, amellyel lopott, levágják az ujjait. Ez egyformán áll asszonyra, gyermekre, férfira: nincs kivétel! És mert a büntetés gyors és elháríthatatlan, az én hazám népe nem is hajlandó megszegni a törvényt.

Egy időben szokásban volt, hogy olykor-olykor próbát kellett tenni egyik-másiknak ártatlanságáról vagy bűnösségéről. A vádlottak tűzbe kellett tartani a kezét, hogy bizonyítsa ártatlanságát. A kéznek körülbelül tíz percig kellett a tűzben maadni. Ha úgy állotta meg a próbát, hogy a fájdalom legcsekélyebb jelét sem mutatta, akkor ártatlannak mondták ki, de egész életére csonka maradt. Felesleges megjegyezni, hogy nem akadt ember, akit így ártatlannak találtak volna valaha. Ez volt a szokás a gonosz Gezo király uralma alatt, de megszüntették a de-rék Glelele király uralkodása idején.

Gezo gyáva ember volt, félt alattvalóitól. Igen gyanakvó és babonás természetű ember volt és ha rosszat álmódott, mindig attól tartott, hogy valaki az életére tör, hogy összekülvést szőnek ellene. Ezért egybeparancsolta az egész népet, a varázslók körben táncoltak és parancsára ki-kicsipkedtek a tőmegből férfiakat vagy asszonyokat, akikről feltételezték, hogy gonoszak van a szívükben királyuk ellen. Ezeket a varázslókat „ördögkeresőknek“ nevezték. A szerencsétleneket, akiket az „ördögkeresők“ így ki-kicsipkedtek, gyorsan elvonszolták és a legkegyetlenebb módon kivégezték őket. Ezt a szokást Glelele megszüntette. Glelele még megszüntette Gezonak sok más kegyetlen és gyalázatos eljárását is és ha helyükbe más, éppen olyan kegyetlen módszereket iktatott is, azok legalább nem voltak olyan gyávák.

Glelele de-ék, de kegyetlen ember volt. Ő volt az, aki megszervezte az egyetlen eredeti amazon hadsereget. Ezt ártatlan lányok vére útján cselekedte. A dolgot úgy kezdte el, hogy összegyűjtötte minden házasságtörésen ért, kiközösített asszonyát a saját háztájáról és ahelyett, hogy megölette volna, hasznosítani igyekezett őket. Így minden asszonyt, akit hűtlenségen értek Glelele udvarán, megfosztották nemétől, mellét levágták és megtanították az „asszagáj“, vagyis a hadifegyver használatára. Eleinte ez nem igen sikerült, de sok nehézség és kínzás után, amelyet a szerencsétlen asszonyoknak el kellett szenvedniük, végül egészen jól megtanulták már. Ezek az asszonyok, miután belátták, hogy asszonyi mivoltukat nem nyerhették többé vissza, a hadiéletben akartak kitűnni, hogy visszanyerjék az uralkodó kegyét. A kegyetlen gyakorlatozás és a gonosz varázslóorvosok és tanulatlan boszorkányfelcserék csonkító kínzása sok asszony életébe került, mert a varázslóorvosok és boszorkányfelcserék kegyük-kegyük szerint bánhattak velük, de idővel az asszonyok serege meg-edződött és nem haltak meg közülük olyan sokan. Végül is az egész „gépezet“ olyan sikeresen működött, hogy balesetek sem fordultak elő, bár a kiképzés mindvégig rettenetesen kínos volt. Ez a módszer annyira bevált, hogy a király azt gondolta, hogy jó volna valamennyi bukkot nőt hasonló módon besorozni. Annyi bizonyos, hogy a házasságtörés majdnem teljesen megszűnt és a királynak attól kellett tartania, hogy testőrsége asszonyhiány miatt kihal. Ekkor a király kegyetlen rendeletet bocsátott ki, amely mindenre egyformán rossz volt. A rendelet értelmében minden család, amelynek két vagy több lánytagja volt, egyet ezek közül átenged a királynak, hogy besorozzák a „balogunsit“ (harcos nő) hadseregbe, amely a ki-

rály személyes testőrségét szolgálja. Azok a lányok és asszonyok, akik nemük elvesztése és megcsonkítás útján büntetésből kerültek a hadseregbe, mind ugyanazt a rangot viselték és nem léphettek elő, de azok, akik „a-dami“ (áldozat) útján léptek az amazon hadseregbe, a ranglétrán tehetségük és ügyességük szerint emelkedhettek felfelé. Amikor már a hadiszolgálatból kiöregedtek, a „muk-kau-o“ (okos vagy bölcs) nevet nyerték el és hátralevő idejét a király udvarában mint tanácsadók töltötték le. Ez magyarázta meg a királyok és törzsfőnökök tanácsadói táborának eredetét.

Glelele terve kitűnő volt, de megvalósítása rengeteg szenvedéssel és az alattvalók siral-mával járt. Mert azok az asszonyok, akik a király tanácsában foglaltak helyet, minden gyanun és vádaskodáson felül álltak és így nem kell külön is hangsúlyoznom, hogy kegyetlen bírák voltak — soha a legkisebb könyörület nem fakadt szívükből még saját családtagjaik iránt sem. Azt gondolták, hogyha ők olyan sok kegyetlenséget és ember-telenséget szenvedtek el és senki irántuk ki-mélellet nem volt, mással szemben se legye-nek kiméletek. Gezo királyt egyik legtöbb támogatója megérzte meg. Glelelét pedig a francia kormány fogatta el és száműzte egy szigetre, ahol természetes halállal halt meg.

Azokat a lányokat, akiket „sterilizáltak“, mindenekelőtt arra kényszerítették, hogy ne-vezzék meg csábítójukat. Ha nem ismerték el, hogy elcsábították őket, az még nem mentesített a büntetéstől, mert sok esetben előfordult, hogy a lány baleset vagy más ok folytán került a tisztességtelenség látszatába. A fétis-törvény nincs tekintettel balesetekre, mégpedig annál az egyszerű oknál fogva, hogyha tekintettel volna, sok lány kihasználná a törvénynek ezt a kedvezését. Minden eset-ben büntet — és ha a lány tényleg ártatlan, a büntetés az ő végete és örüljön neki, hogy áldozatot hozhat más lányokért.

Ez történt Guma hercegnővel is. Guma mentette meg életét, amikor a megsebzett emberevő oroszán rám rontott és ő mérgezett hegyű fegyverével ártalmatlanná tette. Már pedig az én hazámban az a szokás, hogy ha egy lány megmenti egy fiu életét és mind a ketten házasulandó korban vannak, a lányt a fiu szülői gyermekük meny-asszonyául kérhetik. Apám élt is ezzel a jogával és a kérést Guma nevelőszülei el is fogadták.

En a négyszáz semita-családból való va-gyok, amely négyszáz család hét rabbi szig-oru törvénye alatt él. A négyszáz család tag-jai közül senki sem házasodhatik fétis-imádó családba, de szabadon nősiülhetünk mohame-dán családokból, mert a mohamedánok egy Isten imádók. Guma nem származott fétis-imádó családból, csak egy ilyen családnál élt, az nevelte őt.

Titokzatosság vette körül Guma szülőit és a főnök, akinek birtokában volt, féltékeny szemmel őrizte. Azt mondta, hogy az ő lánya, de semmiféle hasonlatosság nem volt közte és a lány közt és huszonhat felesége közül egyik sem ismerte el magáénak. Az öreg főnök neve O-lau-va-li volt és házatáján belül asszo-nyai rosszak, sőt kegyetlenek voltak Gumával szemben. A főnök született harcos volt, sok háboruban kitüntette magát és ennek fejében a király egyik kegyence volt.

Amikor egy ízben a sivatagban portyázott a „tuareg“-ek ellen, bukkant Gumára, aki-nek neve annyit jelent, mint „Az anya gyön-gyei“ és jutalmul kapta. „Gu-hu-maha“ az igazi neve, de mi röviden Gumának mondjuk. Voltaképpen a király akarta a gyermeket magához venni, de a főnöknek ez olyan fájdalmat okozott és annyira szomorkodott miatta, hogy a király nála hagyta. Az öreg főnök mindig ragaszkodott ahhoz a meséhez, hogy a gyermek az ő lánya és anyja egy tua-reg asszony, de senki sem hitt neki. Ez a főnök olyan híres, nevezetes személyiség volt, hogy a fétis-vezérek azt sem engedték meg,

hogy a varázsvosok és javasemberek az ő dolgaiba avatkozzanak, csak arra kényszeri-tették, hogy Gumát tartsa távol a többi gyer-mekektől, nehogy a benn lakozó idegen ör-dögök a hazai lányokat megrozsákosítsák. Guma nem hagyhatta el a főnök bekerített udva-rát. Ez volt részben oka annak is, hogy a fő-nök feleségei barátságatlanok voltak Gumá-hoz, de a főnök mindig megvédte és lehetőleg maga mellett tartotta. Mindenki azt hitte, hogy a főnök Gumát, ha megnő, majd felesé-gül veszi. Az öreg főnök sokat foglalkozott Gumával, megtanította hogyan használja az asszagját, vadászatra, hrcra szoktatta és min-den fiús foglalkozással megismertette.

A délafrikai kormány és parlament elveti a zsidó-ellenes tendenciákat a bevándorlás szabályozásánál

Smuts tábornok válasza az antiszemita nacionalisták előterjesztésére

Johannesburg, január 20. A délafrikai parlament elfogadta a kormány törvényjavasla-tát az új bevándorlási rendelkezésekre vonat-kozólag. Dr. Malan, az antiszemita naciona-listák vezére, a zsidók bevándorlásának meg-akadályozását és a zsidók egyenjogúságának megszüntetését követelte, amit azonban a parlament teljesen figyelmen kívül hagyott. Malan antiszemita beszédére Smuts tábornok igazságügyminiszter és volt miniszterelnök válaszolt. A miniszter kategórikusan meg-cáfolta azt a feltevést, hogy a kormány be-vándorlási törvényjavaslata a zsidók ellen irányul. Az új bevándorlási rendelkezések semmiesetre sem irányulnak arra, hogy a zsidó bevándorlókat távolítsák az országtól. Ellenkezőleg, Dél-Afrika a jövőben is szívesen lát mindenkit, aki a bevándorlási előírások követelményeinek megfelel. A délafrikai kor-mány megértést és együttérzést tanúsít az elnyomott zsidók iránt és teljes szimpátiával kíséri azokat a törekvéseket, amelyek a zsi-dók kérdés megoldására irányulnak. A zsidók

és Guma, ha nem is volt fehér, de távol állott attól, hogy fekete legyen és gyönyörű szép lány volt. Az volt a híre, hogy nem is anya szülte, hanem a szél és homok termette, az a vihar, amelyet „höm-szin“ (ötven)-nek neveznek. De nem törődve a róla szóló hírekkel, Guma úgy élt és nőtt fel, mint minden más gyermek. Semmiben sem különbözött tő-lük, legfeljebb, hogy okosabb, gyorsabb és ügyesebb volt kortársainál.

Ekkor történt a rettenetes jelenet az orosz-lánnal és az, hogy apám az öreg főnöktől megkérte számomra Guma kezét. A főnök szívesen fogadta az ajánlatot, mert tetszett neki a gondolat, hogy a lány más törzsbe há-zasodjék, ne pedig a sajátjába, mert — úgy mondta — egy ember nem lehet kedves olyan dolgokhoz, amelyeket nem szeret és tudta azt, hogy a szegény lányt a fétis-imá-dók népe gyűlöli. Az én népem nem volt fétis-imádó, Idegen Nép-nek nevezték és az öreg főnök bízott abban, hogy kedvesek leszünk Gumához.

Dr. Bihari Miklós

bőr-, nemibetegségek szakorvosa
BUCURESTI, Bulv. I. C. Bratianu 9.
(scara B.) III. em. Rendel: 10-1;
4-8-ig. Telefon: 41988.

már eddig is nagy érdemeket szereztek Dél-Afrika nemzeti életében és különösen az or-szág kulturális fejlődését mozdították elő rendkívül nagy mértékben. Dél-Afrika népe visszatámasztónak érzi az olyan javaslatokat, amelyek faji szempontokból indulnak ki, mint amilyen Malan képviselő előterjesztése volt.

Fritz Rosenfeld Tirili utca világ körül

Pompás modern ifjúsági könyv 158 lej helyett 58 lej Lepage-nál Cluj. Postán utánvét-tel. Kérjen teljes ifjúsági, karácsonyi és Judaeica jegyzéket Lepage-tól Cluj.

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac

című szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL

a Transilvániában közszereplőnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendez. A turné sorrendje:

Január 20-21-én SATUMARE.

Január 23-24-én BISTRITA.

Január 25-26-án TG-MURES.

Január 27-28-án GHEORGHENI.

HIREK

Radio Columbia Ingelen
1937. évf.
Constructio-
szál Fiata Unirii 31. Telefon: 93.

Védőbeszéd

Embernek lenni, nem tagadom: vétek s ez ember itt, mert ember, nagyot vétett. A gondolat, mely a vaksors ellen lázad, csúf napjainkban, jól tudom — gyalázat. De jó bírónak, kiknek Isten kedve e pulpistust a maga nevében emelte: illik lenni a mélybe is, ahonnan a sorsok sűrű kín-salakja robban!

Vádoltunk, bizony, életét nem kérte, öröme éppúgy jött, mint fölös szenvedése, s ha gyötrelme több volt, mint amennyi az életet még életté szokta tenni: nem ő a bűnös! A bűn mindenkit terhel, ki számot nem vet a meggyötört emberrel!

Hogy csöndet törve világba kiáltott s a rendnek talán bús szavával ártott? Meglehet. De ne vessen követ rája, kinek nincs oka ily balga lázadásra! Szó a szánkból nemcsak fohászként rebben, ki szegények vagyunk szívben és szeretetben, a Szó, a legszebb, a legmélyebb, a legjobb mindig a csölkért és helyéért kiáltott s csak ha pusztába halt kiáltó, heves láza: fordult hangja oktalan káromlásba.

Vádoltunk így tett: az ő bús vétké bánja, de ki a vétkét vádolván, elbírálja: nézzen magába, mielőtt szenvedélye megtorlást követel e rongy ember fejére, ki nem rosszabb, mint a kevélykedő jószág és nem rosszabb, mint a számító okosság.

A hang, amely szívből nagy-féltéken feltört: milliók hangja tán, millióknak eltört életét zengő bús riáztás hangja, mely ráül a szívre, idegre, agyra. Ember kiáltott miféleképpen e hangban, ember, ki eltévedt a rettentő, nagy viharban, ember kiáltott, ki nem tud lenni ember, mert emberé lenni nem hagyja annyi ember! Ember kiáltott, nem jó és nem rossz ember, vivődo sorsával, a mindig nemtelennel.

Ember kiáltott, aki meggyötört vállal minden szennyet, gyötrelmet egyre vállal, kit megtapostak, megtéptek ronda évek s szeretne fényben élni most már néhány évet. Ember kiáltott, féltő, félbolond ember, kit kény tört meg és aki tiszta tettel meddőn próbált magának új sorsot várni, **vívni,** s ki nem tudott többé mitse tenni, hinni!

SALAMON LÁSZLÓ

— Holnapi időprognózis. Estefelé a légnymósemelkedése várható, többnyire borús ég, este derülő irányzattal, enyhe szél kelet és északkelet felől, 3-5 fokkal csökkenő hőmérséklet, havazás az ország egész területén, de különösen Munteniában, Dobrogeában és Basarabia déli részeiben. Ma délelőtt Bucarestben —3 fokot mértek, Sinaian, Predealon és Busteniben szeszre alkalmas hó van. Az éjszaka folyamán legalacsonyabb hőmérsékletet Toplițan mértek, ahol —20 fok hideg volt.

— Nehéz székülésben szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szívdobogás, gyomorritkódási zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szűkület — tesszik az életet nehezzé, igyanak reggel és este negyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Az orvosok ajánlják.

— Vasuti kedvezmény szintársulatoknak. Bucarestből jelentik: A CFR 50 százalékos utazási kedvezményt nyújt a színházak turnézó együtteseknek, ha legalább 50 tagot számlálnak azok és 75 százalékos kedvezményt, ha legalább 60 tagjuk van.

— Bazargóban meghalt az utolsó szultán egyik volt tábornoka és kebelbarátja. Bucarestből jelentik: Bazargóban tegnap váratlanul meghalt Ahmed Retgep pasa, volt török tábornok, az utolsó szultán egyik kebelbarátja. A török köztársaság kiküldetésakor Romániába menekült. Azóta a legsötétebb nyomorban tengődött.

— Xenii visszatért St. Moritzból Bucarestbe. Bucarestből jelentik: C. Xenii volt liberális miniszter ma visszaérkezett a fővárosba St. Moritzból, ahol Titulescut látogatta meg. Xenii a napokban felkeresi Tatarescut.

— Ma kezdik meg a fizetések és nyugdíjak folyósítását. Bucarestből jelentik: Az egész országban megkezdik ma a fizetések és nyugdíjak folyósítását. A pénzügyminisztérium megfelelő utasításokat adott a pénzügyigazgatóságoknak.

— Az önálló kultuszminisztérium költségvetéséről tárgyal Iamandi. Bucarestből jelentik: Iamandi kultuszminiszter tegnap tájékoztatta Tatarescut minisztériuma függetlenítésének munkálatairól. A Curentul szerint a miniszterelnök megadta hozzájárulását a munkálatok folytatásához és Iamandi ennek megfelelően tárgyal azután Candiovo pénzügyminiszterrel az új, a nemzeti nevelésiügyi minisztériumtól független kultuszminisztérium költségvetése ügyében.

A szívfájdalmak,

amelyek a balkezébe is lehúzódnak, az angina pectorisnak jellegzetes tünetei, az érlemezésedés kétségbevonhatatlan jelenségei. A fájdalom elviselhetetlen és lélekzétvételel folyton erősödnek.

Az egyedüli gyógyszer, amely érlemezésedés ellen a legjobb gyógyító hatással van, a Dr Mladejowsky tanár féle SKLEROLSYRUP.

Rögtön a kúra megkezdésekor 5 üveg elfogyasztása után enyhülnek az angina fájdalmak és a kúra végével a tünetek egész sora megszűnik, mint fülzugás, szédülés, álmatlanság, gyomorzavarok, stb.

A Prof. Mladejowsky-féle Sklerolsyrupnak — hála összetételének — csodás hatása van, miután feloldja a savakat, eltávolítja azokat, miáltal visszaadja a véredényeknek kellő rugalmasságukat, amely a jó vérkeringéshez szükséges.

Amint látható, a Sklerolsyrup az érlemezésedés főokát küszöböli ki.

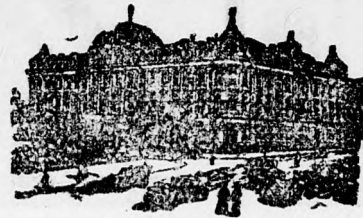
Cukorbetegség „D” jelzésű Sklerolsyrupot vegyenek, amely cukor nélkül készül.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

— Két gyermek szennéeggett egy bucuresti munkáslakásban. Bucarestből jelentik: Bucarestben tegnap borzalmas szerencsétlenség történt. Egy Munteanu Ana nevű munkásszasszony mielőtt munkába indult, két gyermekét bezárta lakásába. Mikor este hazatért, mindkettőt szennéegve, holtan találta. Megállapítást nyert, hogy a két gyermek tüzzel kezdett játszani, felgyújtották a butordarabokat és maguk is odaégték.

— Az állami inkasszó januárban. Bucarestből jelentik: A pénzügyminisztérium jelentése szerint az állami bevételek 1937 január 1. és 18. között 725.736.624 lej tettek ki. Az elmúlt év ugyanezen időszakában 735.545.306 lej volt az állami inkasszó. A nemzetvédelmi alapra külön 110 millió lej folyt be a tavalyi 116-al szemben.

— Halála után ítelték oda Mermoz francia pilótának az 1936-ik évi repülő-nagyérmet. Párizsból jelentik: A nemzetközi légiszövetség tegnap este post mortem az 1936 évi nagyérmet Mermoz Jean francia pilótának ítélte oda, aki Afrikából Dél-Amerikába próbált repülni, de eltűnt.

Ha Bucarestbe jön Szálljon meg a GRAND HOTEL „LAFAYETTE”-ben

Nyugateurópai kényelemmel berendezett szállodánk a főváros szívében fekszik. Disztingvált, tiszta, csendes. Elsőrangú iskolázott személyzet. Ultramodern szobák a lehető legalacsonyabb árrakkal. BUCURESTI, I. Calea Victoriei 11. Telefon: 3-34-10.

— Gáti Gyula fellépése a Mosoly országában. Kedden este telt ház előtt ujtotta fel a színház Lehar világsikerű operettjét, a Mosoly országát. Az előadásnak nevezetessége Gáti Gyula, a kiváló, fiatal tenorista fellépése volt, aki a herceg szerepében valóban művészi teljesítményt nyújtott. Szép, iskolázott hang, mely egyenletesen cseng és meleg, behízelgő színe van. A közönség lelkesen ünnepelte a szép jövő előtt álló énekest, akinek háromszor kellett a nagyjárat megismételnie. A többi szereplők: Solymosán, a kedves és jóhangu Stefanidesz III, Deesy, Fülöp Sándor és Tompa Sándor; a zenekar élén a kitűnő Schreiber karmester, valamint a többi mellékszereplők vették ki részüket a megérdemelt sikerből.

— Eljegyzés. Simon Sándor Cluj, Lauber Della Wien, Tel-Avivban jegyesek.

— Von Hassel római német követ Németország és Olaszország küldetéséről. Kölnből jelentik: A Havas szerint von Hassel római német nagykövet tegnap este az itteni egyetemen Németország és Olaszország európai küldetéséről beszélt és többek között kijelentette, hogy a két nemzetnek úgy szellemi, mint politikai és gazdasági téren egyesült erővel kell dolgozniuk, ha meg akarják menteni Európát a megsemmisüléstől. A civilizáció főcélja megőrizni Spanyolországot Európának és visszahódítani az európai gondolkodásmód számára. Európának olyan politikai formát kell találnia, mely lehetővé tegye a nyugati liberális kapitalizmus és nem európai bolszevizmus likvidálását. Azután ki kell bontani az európai egység zászlaját.

— Az új zsidó temető Aradon. Aradról jelentik: Az aradi Chevra Kadisa választmányi ülést tartott, amelyen Bornstein Sándor terjesztette elő az új temető vételéről és a temetővel kapcsolatos építkezésekről szóló jelentést és végelszámolást. A jelentésben Bornstein Sándor rávilágított arra, hogy mily jelentős eseménye egy hitközség életének az új temető felszentelése. A régi aradi neológ zsidó temetőbe már kétszáz éve temetkeznek és az új, tiz hoidnyi teljemenű temető, a számítások szerint újabb kétszáz esztendőre szól. Az új temető az oradeai országuton, közvetlenül a városi vám közelében terül el. Azoknak, akik az országuton elhaladnak, azonnal feltűnik a monumentális ravatalozó épület, amelynek formája és kupolája Rachel sírjára emlékeztet. Az épület egyik oldalán három ravatalozó helyiség van, másik oldalán pedig a rituális mosdó és a hatóságilag előirt boncoló terem, középen pedig a kupolás szertartásterem. A jelentés megemlékezett arról is, hogy ez a ravatalozó a legmodernebb ilyen természetű épület az egész ország területén. A temetőt az országut felé kökerítés, míg három oldalán élő sövény szegélyezi. A végelszámolás adatai szerint a temető vételára, valamint a ravatalozó felépítése összesen 1 millió 819 ezer lej költséget igényelt. A jelentést és a végelszámolást a választmány elfogadta, majd pedig Szenes Henrik méltatta az új temető megnyitásának jelentőségét. A választmány ezután letárgyalta a Chevra Kadisa másfélmillió lejes és az általa fenntartott Szeretetház és tanoncotthon félmillió költséget. Az ezzel kapcsolatos jelentés beszámolt arról, hogy a Szeretetházban ezidőszent 40 öreg és az ugyanitt működő tanoncotthonban 14 iparosinas kap teljes el látást.

— Bisztritzki Oneg Sabbatja a Salom Clubban. Péntek este 8 órai kezdettel nagyszabású Oneg Sabbat-ünnepélyt rendeznek a Salom Clubban (Str. Filipescu 6) a cluj-icionista testületnek. Az Oneg Sabbat keretében Nathan Bisztritzki tart előadást, mely iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— Lezuhant egy holland utasszállító gép. Párizsból jelentik: Senlis mellett egy holland utasszállítórepülőgép lezuhant motorrobbanás miatt. Négy utas szörnyethalt. A gép teljesen összetört.

— Meghosszabbították Roosevelt pénzügyi teljhatalmát. Washingtonból jelentik: A kongresszus és a szenátus megszavazták azt a törvényt, mely Roosevelt elnök hatalmát pénzügyi téren meghosszabbítja.

— A Goldmark Filharmóniai Társaság értesíti tagjait, hogy ma, csütörtökön este a szokott helyen és időben zenekari összpóbat tart.

A napokban hagyja el a sajtót!

KELET ÉS NYUGAT KÖZÖTT
1 9 3 7
A ZSIDÓ FIATALOK ANTOLOGIÁJA
A napokban hagyja el a sajtót!

— Szervezett támadás egy aradmegyei erdőőr ellen. Aradról jelentik: Feltűnést-keltő támadásról tettek jelentést az aradi csendőr-szárnyparancsnokságnak. A támadás az aradmegyei Barzava községben történt, ahol egy hat személyből álló társaság súlyosan bántalmazta Demian Romulus állami erdőőrt. Demian vallomása szerint a támadók között egyik régi haragosa is volt és a társaság nyilván már régebben készülhetett arra, hogy megtámadják, de erre nem merték rászánni magukat, mert tudták, hogy az erdőőr állandóan vadászfegyvert hord magával. Megvárták, tehát, hogy a hetivásár alkalmával bejőjjön a faluba fegyvertelenül. Ekkor a piactéren többen ütlelni kezdtek, úgy hogy az erdőőr arcát elborította a vér. Több gazdálkodó sietett a segítségére és ezek támogatásával sikerült egy szomszédos házba bemenekülnie. Ezt a házat a támadók körülvették, fenyegetőztek, a házba be akartak hatolni, majd pedig, amikor az időközben értesített hatósági emberek megérkeztek, eltűntek. Demian Romulust súlyos sérülései miatt csak később lehetett kihallgatni és ekkor annak a véleményének adott kifejezést, hogy a támadásnak esetleg politikai jellege volt. A csendőrség most az irányba is kiterjesztette a vizsgálatot annak megállapítása végett, hogy a támadók között — amint egyes tanuk mondták — voltak-e szélső jobboldali szervezetek tagjai? Ezt a feltevést természetesen csak a csendőrségi nyomozás tisztázhatja és ugyancsak ennek során állapítják majd meg a támadók pontos személyazonosságát és megindítják ellenük az eljárást.

GOLDMARK

szimfónikus koncert
február 4-én

Szólista: Fejér Sándor hegedűművész

UJ KELET *Legújabb hírek*

Öldöklő harc a malagai fronton

Tömvé vannak sebesült felkelőkkel az algesirasi és san-roquel kórházak

Madridi jelentés szerint a felkelő-csapatok tegnap délután erős támadást indítottak Cerro de Los Angeles falu ellen. A kormánycsapatok parancsnoksága erősítéseket küldött a helyszínére, hogy megpróbálják a felkelőket felgöngyöltetni. A felkelők még ellenállanak a falu templomában és egyik házában.

Gijóni jelentés szerint a zendülők tüzésége tegnap Bieres körzetében bombázta a kormány állásait. A kormány tüzei viszonyozták a támadást és Grado, valamint Oviedo között szétoszták a zendülők csapatait. Bieres ellen rohammal próbálkoztak a zendülők, de a kormányerők visszavonulásra kényszerítették őket.

Ujabb bombázás Madridra

Madridi jelentés szerint az elmúlt éjjel 2.45 órakor felkelő repülőgépek jelentek meg a főváros felett és többszáz bombát dobtak le. Mert a támadás éjjel történt, a lakosság körében igen nagy pánik keletkezett. Az áldozatok száma egyelőre ismeretlen.

Ujabb jelentés szerint ma délelőtt 9.30 órakor három felkelő repülőgép több vadászgép kíséretében bombákat dobott a Puente de Vallacas-i munkásnegyedre, mely Madrid délkeleti részében fekszik. A bombák néhány épületet tönkretettek és több embert megöltek. Az áldozatok között van több gyermek is. A kormány egyik vadászraja megfutamította az ellenséges gépeket.

A baszk védelmi tanács jelentése szerint az egész baszk fronton csend van, kivéve El-lorior körzetét, ahol kisebb puskatűz hallatszik.

Tallin, január 20. (Rador.) Az észti hatóságok nem hajlandók engedélyt adni arra, hogy önkéntesek menjenek Spanyolországba.

Kormányoffenzíva a malagai fronton

A Reuter gibraltári jelentése szerint a kormányerők Malaga felől élénk ellentámadást indítottak. Az offenzíva eredményei egyelőre ismeretlenek. Az ütközet rendkívül elkeseredett lehetett, mert az algesirasi és san-roquei kórházak, valamint a felkelők összes ambulanciái is telve vannak sebesültekkel. Az utolsó 24 órában mintegy ezer felkelő esett el. A kormány ellenoffenzívája akkor indult ki, amikor a felkelők Marbella és Malaga között félúton voltak. Két kormányrepülő visszavonulásra készítetett két halászhajót, amelyeket a felkelőket támogatták.

Malagai jelentés szerint az estamponai harcok során Malagától keletre a felkelőket valóságos megtizedelték a kormány gépfegyverei. A kormány tagjai rádiókat át felszólították a lakosságot, mutasson továbbra is ellenállást a felkelőkkel szemben.

Barcelona, január 20. (Rador.) A szovjet-konzul hivatalos jegyzéket nyújtott át Companys elnöknek tudatva, hogy az orosz nép 2351 tonnányi élelmiszert ajándékoz a spanyoloknak, amit a Pion gözörsé raktak fel. Egyidejű barcelonai jelentés szerint a katalán köztársasági baloldal vezetői elhatározták, hogy kizárják a pártból mindazon párttagokat, akik külföldön tartózkodnak és két héten belül nem térnek vissza az országra.

A felkelők jelentései

A Havas jelenti Avilából, hogy a kormányerők a keddi éjszaka folyamán rendkívül erős, számos tank által támogatott támadást intéztek a felkelő hadsereg jobbszárnya ellen Cerro de Los Angelesnál, mely az egész körzetet uralja. A felkelők hasonló erejű ellentámadásba mentek át és visszazorították az ellenséget kiindulási helyére. Ebben a körzetben a hadműveletek, úgy látszik, még nem értek véget.

A felkelő csapatok rádióállomásának közlése szerint a kormányerők támadással próbál-

— Dumitrescu és Cantacuzino légionáriusokról még mindig nincs hír. Bucurestiből jelentik: A Tempo szerint a Spanyolországban tartózkodó légionáriusok közül eddig csak háromról kaptak értesítést. Dobrin, Clime és Totu az egyik toledói kórházban vannak. Dumitrescu lelkés és Alex. Cantacuzino sorsa ismeretlen. Ma éjjel táviratot küldtek Jean Th. Florescu madridi román követhöz, akit megkértek, hogy érdeklődjön a két légionárius felel.

koztak Puerta del Hierro-nál, de visszaverettek. A madridi védelmi tanács azon hírért, mely szerint az egyetemi várat teljesen visszafoglalták volna a kormánycsapatok, cáfolják. A kormánymilitia erős támadását Cerro de los Angeles-nál a felkelők feltartóztatták, az ellenség súlyos veszteségekkel visszavonult. A nap legfontosabb eseménye a madridi fronton harcoló marxisták meg-

zavarodása volt, akik súlyos vereséget szenvedtek Cerro de Los Angeles-nál. Ez alkalommal egy gépfegyvert, számos puskát, aknavetőket, egy ágyút és egy gránátokkal telt autót zsákmányoltak a felkelők.

Róma, január 20. (Rador.) Itteni hivatalos körök nem tudnak arról, hogy egy spanyol kormányhajó elfogott volna egy olasz kereskedelmi hajót, mint azt külföldről jelentették.

Szürke interpellációkkal telt el a kamara és szenátus ülése

Ujra az újságírók szabadjegyéről érdeklődik Manolescu

Bucuresti, január 20. A képviselőházban Pop Valer benyújtja a George Lazar liciumra vonatkozó törvényjavaslatot. Bucoveanu többségi az állami erdők kihasználása kérdésében tesz előterjesztést, majd a képviselőház megkezdte a bányatörvény reformjának vitáját.

A szenátusban Cardas háztartási iskolák létesítéséről beszélt. Anghelescu kijelenti, hogy a kormány foglalkozik a kérdéssel.

Baleanu a közoktatásügyi miniszter figyelmét felhívja egy franciányelvű könyvre, mely Romániának a világháborúban vitt szerepéről sértő állításokat közöl. Ma-

nolescu itt közbeszól és azt mondja, hogy Németország sokkal jobbindulatu volt Romániával.

Fabius többségi egy állami intézet nemzeti ünnepeiről beszél, amelyen egy tanárnő nevelésügyi módon beszélt. Azt kéri, hogy a román tanárok ne térjenek ki kötelességeik teljesítése alól.

Manolescu az újságíró-szabadjegyek listáját kéri.

Canciov pénzügyminiszter válaszol Radulescu-Mehedinti tegnapi interpellációjára a rendelet-törvények kérdésében és különböző felvilágosításokat ad.

A belga kormány írásban tiltakozik Rómában Degrelle torinoi rádióbeszéde miatt

Degrelle úra rádióbeszédét akar mondani Torinóban és folytatja kormányellenes akcióját

Brüsszel, január 20. A minisztertanács tegnap foglalkozott a belga kormány szóbeli tiltakozására adott olasz válasszal. Ismeretes, hogy Degrelle, a belga rexisták vezére nem kapott engedélyt arra, hogy a belga rádióban beszéljen, de ennek ellenére az olasz rádió megengedte, hogy mikrofonja előtt kifejtse nézeteit. Degrelle különben a luxemburgi rádióban sem kapott engedélyt erre. A belga kormány annakidején szóbelileg tiltakozott a „támadás” ellen. Mivel a tiltakozás nem járt a megfelelő eredménnyel, a kormány tegnap újabb felvilágosításokat kért Rómában, de azokat sem találta kielégítőnek. A minisztertanács ennek megfelelően elhatározta, hogy írásban tiltakozik az olasz kormánytól.

Degrelle a maga részéről közölte, hogy rövidesen újból Torinóba utazik, ahol ismét rádióbeszédet fog tartani. Degrelle

különben folytatja kormányellenes propagandáját. Tegnap este 9000 ember előtt beszélt és támadta a jelenlegi rezsimet. Azt követelve, hogy Belgium szakítson meg minden kapcsolatot a valenciai kormánnyal. A tömeg lelkes ünneplések közepette a gyűlés minden incidens nélkül ért véget.

— Két asszonyt gázolt el a vonat Simeria állomáson. Simeriáról jelentik: Simeria állomáson tegnap este a személyvonat elütötte Maior Irina és Ana Manescu asszonyokat, akik át akartak futni a síneken. Mindketten meghaltak.

— Mennyi ércpénzt vihetnek Németországba a külföldi turisták. Bucurestiből jelentik: A német kormány a külföldi turisták tudomására hozza, hogy azok csak 30 Rentenmark értékben hozhatnak magukkal fémváltópénzt német területre.

A Vatikán a Harmadik Birodalommal kötött konkordátum felmondására készül?

Párizs, január 20. (Rador.) A Figaro felteszi kérdést, vajjon nem-e fogja a szentszék felmondani a harmadik birodalommal kötött konkordátumot. A lap azt hiszi, hogy ezt megelőzőleg számos békítési kísérlet fog történni.

Vatikánváros, január 20. (Rador.) Megjegyzik, hogy a pápa vasárnap is fogadta már Bertram breslaui bíborost, másik két német főpappal együtt. Akkor valóságos értekezletet tartottak a németországi katolikusok helyzetéről — mondja a Havas.

A hosszú audienca után másik öt német főpap is kihallgatáson volt a pápánál. Mivel a német bíborosok látogatása egybesik Göring római utjával, felteszik, hogy a porosz miniszterelnök megvitatta Mussolinival a német katolikusok kérdését is és a Duce mérsékeltebb magatartást kért a német hatóságoktól.

Olaszország nem vesz részt a népszövetségi tanács ma megnyitott ülésén

GENF, január 20. (Rador.) Ma, esütörtökön nyílik meg a népszövetségi tanács 96-ik rendes ülészaka Wellington-Koo párizsi kinnai nagykövét elnökletével. A munkálatok egy hétig fognak tartani. Napirenden többek között az alexandretti szandzsák, a danzigi helyzet, a madridi nagykövetségek és követségek épületeibe menekültek kérdései szerepelnek. Végül hivatott lesz dönteni a tanács egy szakértői értekezlet megtartásáról, ami a nyersanyag-elosztás problémáját tanulmányozná.

Római jelentés szerint Olaszország nem fog résztvenni a népszövetségi tanács ülésén. Jólétesült körök rámutatnak arra, hogy semmilyen új esemény nem teszi indokoltá Olaszország magatartásának megváltoztatását.

GENF, január 21. (Rador.) Victor Antonescu ma éjjel ideérkezett. Antonescu a vonatból Lausannánál szállt ki, ahol V. V. Pella meghatalmazott miniszter, Crutzescu genfi román ügyvivő és a követség személyzete fogadták. Tegnap este Genfbe érkezett Arras Rüsdi török, ma reggel pedig Delbos francia külügyminiszter is.

Londoni jelentés szerint Eden ma délelőtt 11 órakor Genfbe utazott. Vele egy vonaton Genfbe indult Edwards, csillei nagykövét, a népszövetségi tanács soros elnöke. Minden valószínűség szerint Eden kiszáll Párizsban és megbeszélést folytat Blum miniszterelnökkel.

FRATEERNITAS Könyv- és Laphirdó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 8-81.

CENSURAI

Közkívánatra!

Dela LIPINSKAJA

bucsulépte a CAPITOL Mozgóban

január 23-án este 10 órai kezdettel

Uj műsor!

Olcsóbb helyárakkal!

Uj műsor!